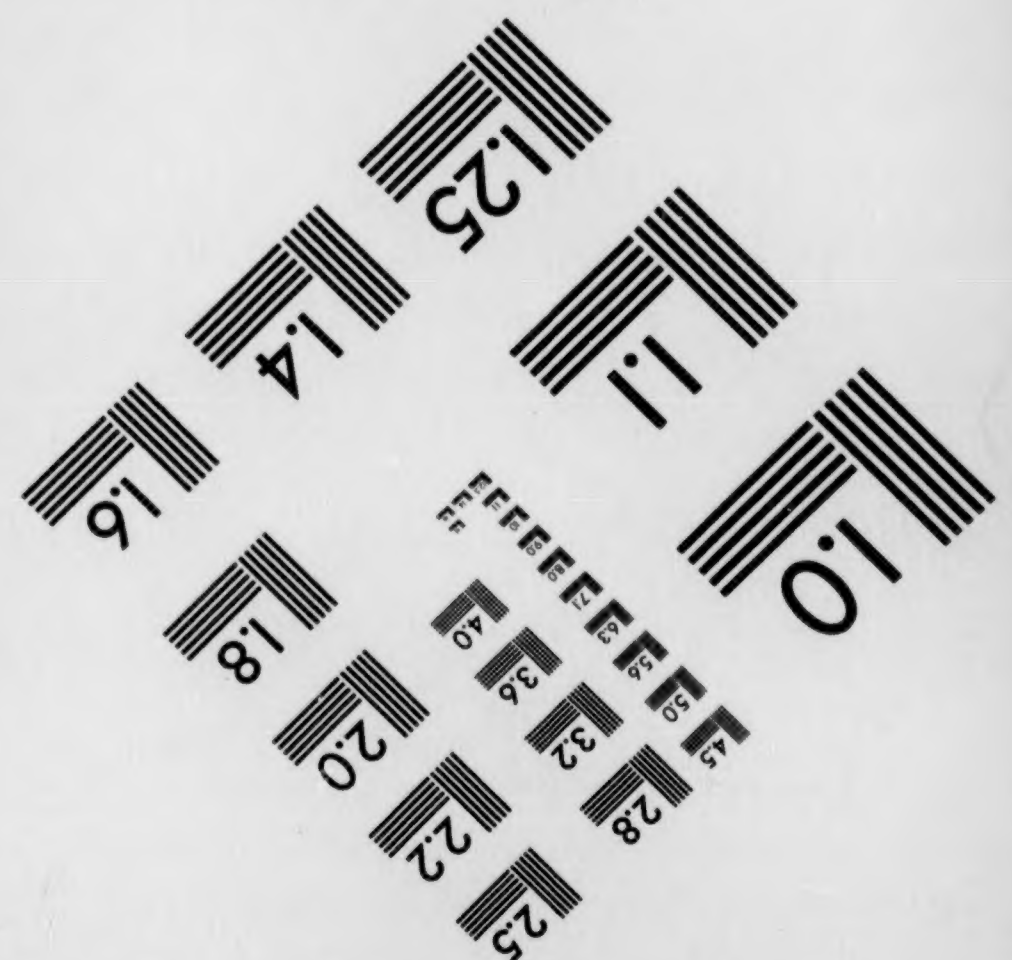
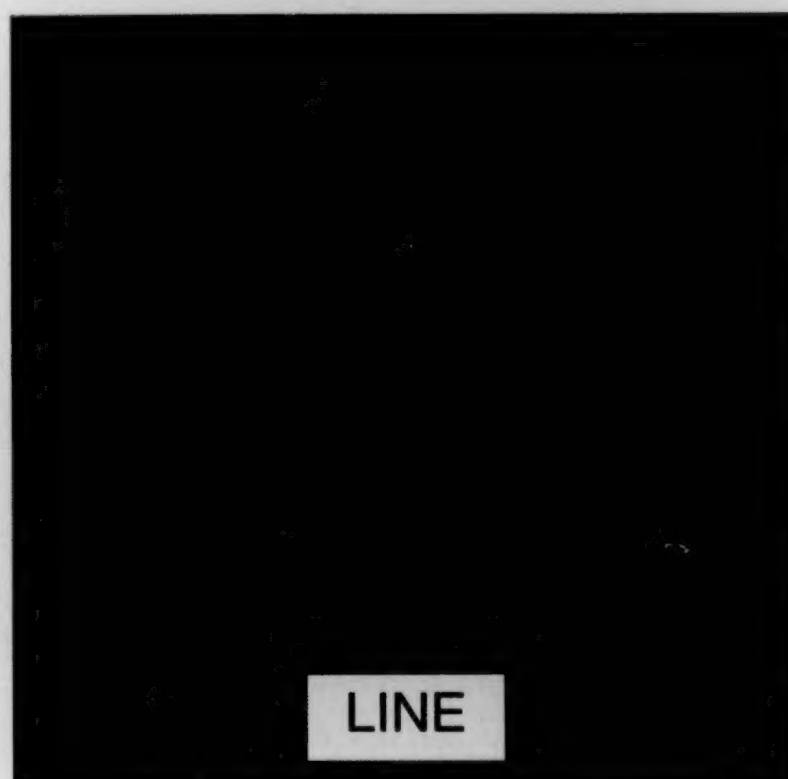
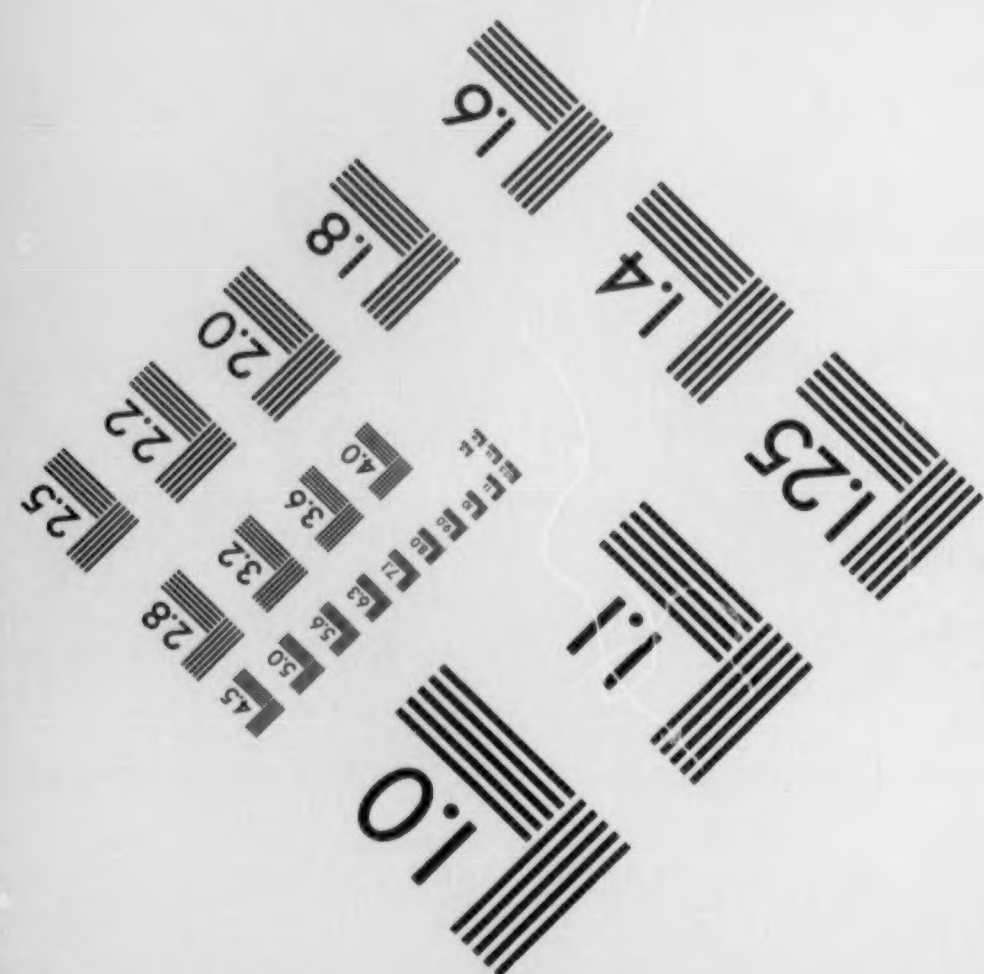
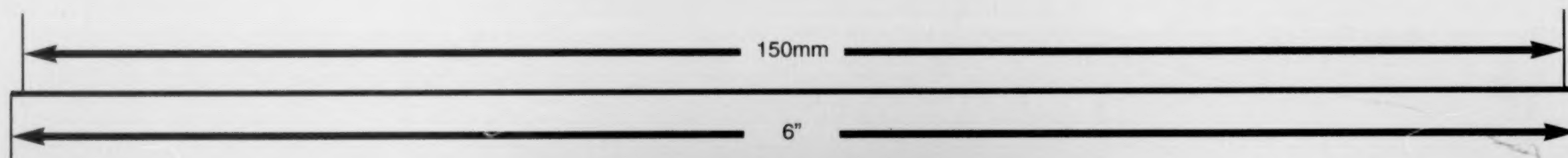
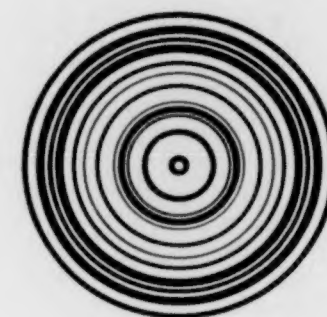
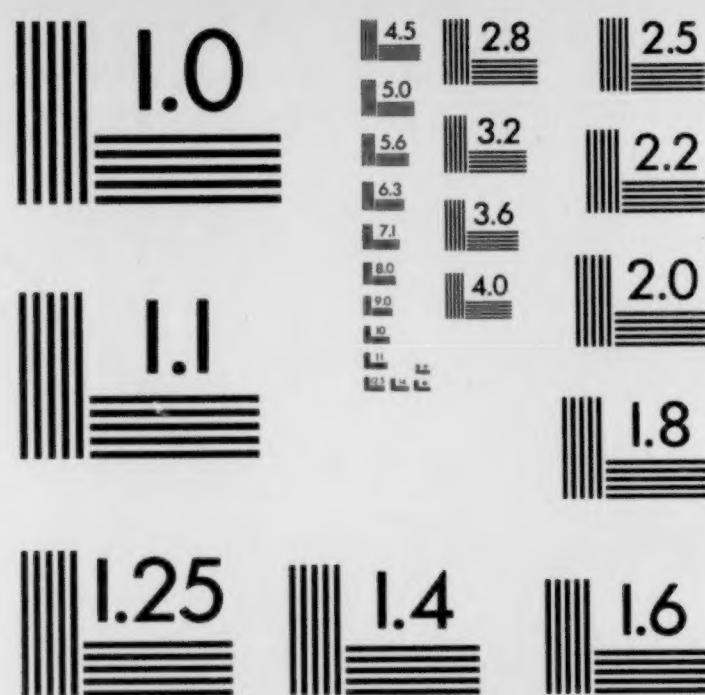
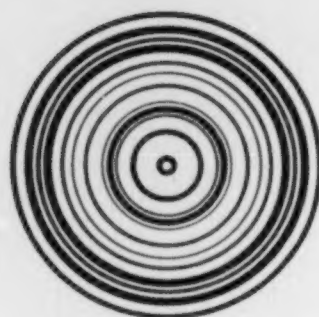
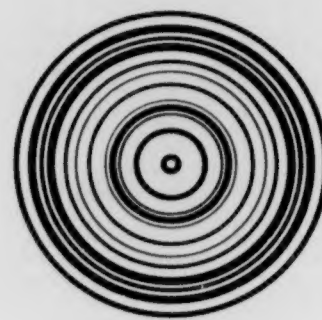
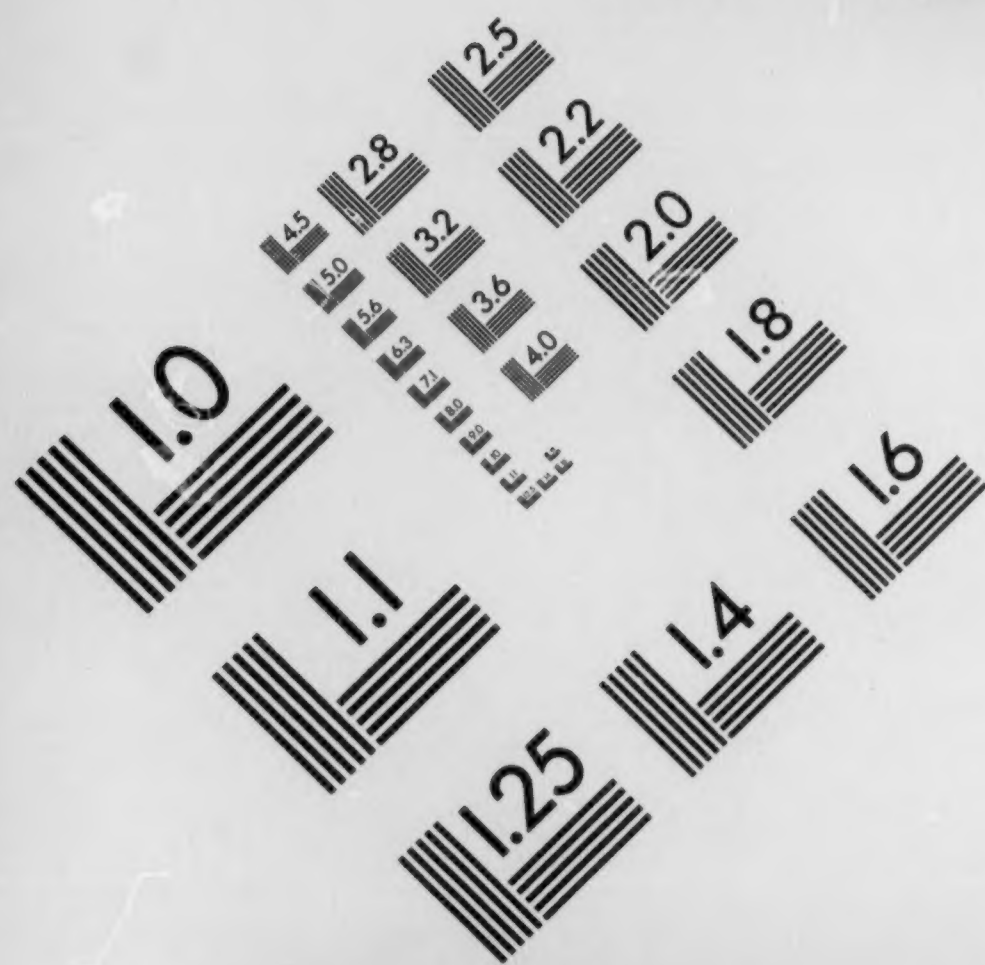

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

REPRODUCED FROM THE CONTENT

Journal of the
Academy of Natural Sciences

Philadelphia
1892

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2005-1897.17

Shimshelevich, M.

**"Nye godyen" : komedye
in 3 aktn.**

Minsk, 1925.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1897.17

Shimshelevich, M.

"Nye godyen" : komedye in 3 aktn / M. Shimshelevitsh.

Minsk : Kult-opteyl ba der tsentral-farvaltung fun drucker-fareyn in
Vaysrusland, 1925.

Varying form of title: Ne goden.

62 p. ; 25 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh
I. Belarus-Mensk

ID : NXYH02-B2168 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL #: /83989

Reduction ratio

X 10.0

מ. שימשעדעוויטש.

קאמעדיע
אין 3 אקטן.

ארויסגעגעבן פון קולט-אפטייל בא
דער צענטראל-פארוואלטונג פון
דרוקער-פאראיינ אין ווייס-
רוסלאנד.

מינסק, 1925 יאר.

8/83989

מ. שימשעדעוויטש.

«ניע גאָדיען».

קאמעדיע אין 3 אקטן.

ארויסגעגעבן פון קולט-אָפּטייל בא דער צענטראל-פארוואלטונג פון
דרוקער-פאראיין אין וויסרוסלאנד.

מינסק, 1925 יאר.

8/83989

געוויינדמעט
דעם אידישן דראמקרייז באם
דרוקער-קלוב אין מינסק.

М. Шимшелевич

„Не годеи“.

ком. в 3 д.

1-טע מלוכע-דרוקעריי. סיראזש 1000. גלאווליס 8155.

פ א ר ו א ר ט.

די דאָזיקע פיעסע איז, אין אַ געוויסן זין, אַ זעלטנהייט.
דאָס איז אַ פיעסע, געשריבן ניט דורך קיין „פיעסן-מאַכער“
און ניט דורך קיין מעכאַטנעס „אַקטיאָרשטשיק“, פון שניט „בלאַנ-
זשענדע שטערן“,—דאָס זיינען אי די מאַילעס, אי די כעסרוינעס
פון דער פיעסע.

זי איז ניט קיין גרויסע קונסט-ווערק, אָבער פון דעם יאָם
כאַלטורע, אין וועלכן מיר ווערן פארפלייצט, טיילט זי זיך בעפיי-
רעש אויס מיט איר לעבנס-אַקטועלקייט, הומאָר און געלונגענע
לעבנס-שטייגערישע בילדלאך.

און נאָך אַזאָך. די לעבנס-שטייגערישע בילדלאך נעמען
אָרום ניט נאָר נעגאַטיווע זייטן פון דעם צעפּוילטן באַלעבאַטישן
לעבן,—דער מעכאַבער דרינגט אויך אַריין אין דעם נייעם לעבן,
צום לענינעק אין שטוב און פּרוואַוט אונז געבן, מער אָדער וויי-
ניקער געלונגען, אַ בילד פון דעם, ווי עס זעט אויס באַם לעני-
נעק אין שטוב.

און ס'איז ניט קיין כידעש. וואָרום—ווי געזאָגט—איז דער
מעכאַבער, כ' שימשעלעוויטש, געקומען צו אונז ניט פון שרייבע-

רישע הויכן, און נישט פון דער פינע. ער איז אליין א קינד פון
דער ארבעטער-מישפאכע.

דער כ. שימשעלעוויטש איז קאל יאמאוו געווען א זעצער,
טאקע פון אונזער „וועקער“; איצט איז ער אויך פון זיינע דרוקער
ניט אוועק, נאר ער פירט צווישן זיי א קולטור-ארבעט-פאר-
וואלטעט מיטן קלוב באם דרוקער-פאראיין. און צי דא איז דער
אָרט צו אָפּשטעלן זיך, אָדער נישט, — אַלענפאלס, מוז מען באַציי-
כענען, אַז אין דער דאָזיקער אַרבעט איז דער כ. שימשעלעוויטש
א מוסטער, ווי אַזוי נאָר דער מאַסן-מענטש, דער נישט-פראָפּעסיאָ-
נעלער קולטור-טרעגער, נאָר דער אַנטוויקלטער אַרבעטער
אליין איז מעסוגל צו פירן אַ קולטור-ארבעט. זעלטן, וועלכער
קלוב קען זיך בא אונז בארימען מיט אַזוי פיל מאַסן-שאַפונג און
שפראַצנדיקער ענערגיע ווי דער דרוקער-קלוב. און דאָסאיז, אין
דער גרעסטער מאַס, א דאָנק דעם כ. שימשעלעוויטש.

ניט אומזיסט האָט דער כ. אָשעראָוויטש אָנגערופן די פיעסע
אין „וועקער“ מיטן נאָמען — „אַרבקאַרישע דראַמע“.

מיר האָבן דאָ טאָקע די שאַפונג פון דעם אַרבקאַר מיט
איר גאנצער זאפטיקייט, לעבנס-לוסט און געזעלשאַפטלעכער
אקטועלקייט. און אַט פון דער אַרבקאַרישער שאַפונג דארף גע-
בויט און געשאַפן ווערן אונזער נייע קונסט.

פאַרן דרוקער-פאָראיין איז די פיעסע בעפֿיירעש אַ יאָמ-
טעוו. דער דרוקער-פאָראיין מעג פאַררעכענען אַלס זיינס אַ דער-
גרייכונג דאָס, וואָס ער גיט אַרויס אַ פיעסע פון זיינעם אַ פאַר-
איין-מיטגליד.

מיר האלטן אָבער, אַז מיט דער דאָזיקער פיעסע בריינגען

מיר אויך א מאטאָנע דער פראָווינג, וואו די נייע פיעסע וועט
קענען מיט דערפאָלג געשטעלט ווערן און פיל-ווייניק שטילן דעם
דורשט פון די דאָרטיקע דראַמקרייזן.

מיר רעכענען, אַז די פראָווינג וועט זיך וואַרים אָפרופן
אַפן באשיידענעם געשאַנק פון כ. שימשעלעוויטש.

א. וואלאַפּרינסקי.

פערזאנען:

כאאים - לייב - (באלעבאס פון הויף).

דווייע - (זיין פרוי)

סאלאמאן } זייערע קינדער: (א קאנטראבאנדיסט).

מאקס } (א קאמוניסט).

פייגל - (א דינסט בא כאאים-לייבן).

איטשע - (שאמעש פון שול).

נאכמען - (א מעלאמער).

איסק - (מאקס א באקאנטער).

דאוויד - (א שוסטער, א לענינעץ).

כאיע - ריווע - (זיין פרוי).

גיטעלע - (זייער טאכטער).

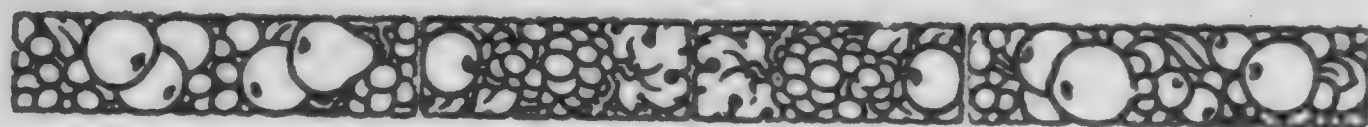
שליימע - (דאוויד'ס א כאווער).

הינדל - (זיין פרוי).

מאטל
יאנקל
מאלקע
באשקע
} קאמסאמאלצעס.

מיליציאנער, אגענט פון קאמפין, ארימאן, בריוו-טרעגער,

קאמסאמאלצעס און קאמסאמאלקעס.

ערשטער אקט.

ערשטער אקט.

(א צימער בא דאווידן. ניטעלע זיצט און גייט. מאלקע זיצט באם טיש און ליענט א זשורנאל.)

מאלקע:

וואס האט זיך דיר פארוואלט נאך איצטער ענדיקן פאריכטן די קלייד? און אז דו וועסט היינט אנטאן די ברוינע, וועט מען דיר נישט דערקענען? דו וועסט זען, אז זיי וועלן נאך אוועק אן אונז.

גיטעלע:

אן אונז וועלן זיי נישט גיין! דו ווייסט פארוואס? ווייל די בילעטן זיינען בא מיר.

מאלקע:

און אז די בילעטן זיינען בא דיר איז וואס? אז זיי וועלן קומען, וועלן זיי דאך נישט וועלן ווארטן, עס איז דאך שוין נישט פרי.

גיטעלע:

מאלקע, אבער שטענדיק איז מיט דיר אזוי, דו הויבסט אן טרייבן פונקט ווי עס וואלט שוין זיין נאכן 3-טן סיגנאל. עס איז נאך פאראן גענוג צייט, און ביז וואנען זיי וועלן קומען וועט שוין זיין בא מיר פארטיק. עס וועט שוין נישט געדויערן בא מיר. (זינגט)
(אומטריט מאטל, יאנקל, באשקע און נאך קאמטאמאלצעס.)

גיטעלע:

כאווייריס! אבי מאלקע האט געמיינט, אז איר וועט שוין גאר נישט קומען. זעצט זיך צו אויילע, אט ענדיק איך, גייען מיר גלייך.

מאטל:

עס איז רעכט, אז דו זאלסט ענדיקן מארגן, ווייל צוליב דיר וועלן מיר פארשפעיטן: עס הויבט זיך אן פונקט 9 אויגער.

גייט עלע:

אז מען שרייבט 9, וועט זיך אנהויבן פונקט 11. איך ווייס, ווי בא אונז אין קלוב איז, אז מען וויל מאכן א פארזאמלונג 8

אויגער...

באשקע:

שרייבט מען, אז עס הויבט זיך אן פונקט 7.

יאנקל:

און מען הויבט אן 9.

גייט עלע:

וואס עפעס 9? מען שעמט זיך נישט אנהויבן 10 אויך.

מאטל:

פארגעסט נישט כאוויירן, אז אזעלכע לעקציעס מאכט מען נישט אפט, און יעדער וועט געוויס וועלן קומען וואס פריער פארנעמען א בעסערן ארט, און איצטער איז שוין האלב 9.

יאנקל:

וויפל? האלב 9? און ביז וואנען מיר וועלן אראפקריכן פון אייע-רע טרעפ וועט שוין זיין 9. אי האט איר דאס אביסל טרעפ! ארופגייענדיק האב איך גענומען ציילן די טרעפ, האב איך אס-געציילט ביז 19, און איך וואלט נאך ציילן און ציילן, דארף איך זיך מיט אמאל צושלאגן מיט א ברעט און פארלירן דאס גאנצע רע-כענונג.

מאטל:

אין טרעפ זייט איר זייער רייך, אנעס, וואס איר צאלט דירע-געלט פון קלאפטער, אז איר וואלט דארטן צאלן פון טרעפ, וואלט איר זיך נישט קענען אויסצאלן.

גייט עלע:

דאס איז די עמעסע דירע! די טרעפ איז נאך א האלבע צארע.

אין דער אונטערשטער דירע וואוינען די באלעבאטיס פון הויף און מיין מאמען קענט איר דאך, האט זי מוירע א שטארקערן טראט צו געבן איבערן שטוב, מען זאל אונטן כאלילע נישט דער-הערן.

יאנקל:

דיין מאמע איז נאך די זעלביקע אידענע ווי געווען?

גייט עלע:

די זעלבע! אז איך אדער דער טאטע רופן זי אף א לעקציע, אדער אף א ספעקטאקל, וויל זי נישט הערן. איך בין שוין צו אלט—ואגט זי — מיך וועט מען שוין נישט איבערשטעלן.

באשקע:

און איך האב געמיינט, וויבאלד דיין טאטע איז געווארן א לע-נינעק, איז די מאמע אויך געווארן אן אנדערע.

גייט עלע:

אואדע? דו מיינסט, אז דעם טאטן איז דאס אנגעקומען אזוי גרינג? די ערשטע צייט, ווען דער טאטע פלעגט קומען שפעטער א ביסל א היים, פלעגט זיין פון איר גוואלדן אין הימל, איצט האט זי זיך שוין צוגעוואוינט א ביסל, נאך זי איז נאך איצטער אויך אפט אין קאעס.

באשקע:

און בא אונז אין דער היים איז פונקט פארקערט. ווי נאך דער טאטע איז געווארן א לענינעק, איז גלייך די מאמע ארום אפן בוידיס, האט אראפגעטראגן די פייסאכדיקע טעפ מיט די טעלער און גלייך געמאכט זיי כאמעצדיק. זי איז אפילע אריין צו דער שכינע איבער דער וואנט און געזאגט: אט איז מען דאס געווען פארנארעשט א ביסל; האלטן אפן בוידעם די פייסאכדיקע געפעס, און א גאנצן יאָר זיך מאטערן, גיין לייען א טעפל אדער א טעלער.

מאטל:

זעט, זעט וואוהין זיי זיינען פארקראכן, אוש צו די פייסאכדיקע געפעס. נו גיכער, לאמיר שוין גיין, מען זאל זיי לאזן ריידן קע-

נען זיי פארקריכן ווער ווייס וואוהין. קומט, יאטן, עס איז שוין שפעט.

ג י ט ע ל ע:

איך ניי איין נאָר דעם לעצטן קנעפל, גייען מיר! 1 מינוט!

(אלע זינגען א קאמפאָזאַלסקע ליר.)

אופטריט כאַיע-ריווע.

כ א י ע - ר י ו ו ע:

וואָס האָט איר זיך אזוי צוונגען ווי אַף אַ גויעשער כאַסענע לעהאָודיל, וואָס איז אַף אייך פאַר אַ סימכע?

ג י ט ע ל ע:

שאַ, מאַמע! וואָס שרייסטו, וואָס איז דיר די דאָיגע אַז מען זינגט!

כ א י ע - ר י ו ו ע:

זינגט, זינגט, איר וועט שוין דוכט זיך, באַלד זינגן מיט אַן אַנ-דער ניגן! (גיט אַס אין 2-טן צימער)

מ אָ ט ל:

שאַ! יאטן! זי האָט שוין מיסטאָמע געהערט ניס אַפן מאַרק! גיטל, גיב זיך אַ פרעג באַ איר וואָס האָט מען שוין איר דאָרטן אָנגעדער-ציילט?

אופטריט כאַיע-ריווע פון 2-טן צימער.

ג י ט ע ל ע:

מאמע! וואו ביזטו דאס געווען איצטער? וואס ביזטו אזוי צע-טרעגן?

כ א י ע - ר י ו ו ע:

איך בין אַריין צו דער בעקערקע נאך דער דייזשע, ערשט דארטן זיצט שאַשע די קאצעווטע, האָס זי געזאָגט, אז אין זעקס טעג אַרום הויבט זיך אַן אַ מילכאָמע מיט איינגלאנד.

א ל ע:

א מילכאָמע? (מען לאכט).

ג י ט ע ל ע:

מאמע, וואס האסטו מוירע? מיך וועט מען דאך פאר א יאוון ניט נעמען!

מ א ט ל:

כאַיע-ריווע! עפּשער קענט איר בעטן דער קאצעווטע, זי זאל מאכן די מילכאָמע מיט א פאַר וואָכן שפעטער? ווייל מארגן גיי איך אַוועק אין אורלויב אַף צוויי וואכן. (אדע לאכן)

כ א י ע - ר י ו ו ע:

לאכט, לאכט! מיר לאַכט זיך גאַרניט. כאאים-רואוון, וואָס האַנדלט מיט גאזע, האָט אויך געזאָגט, מען זאל וואָס גיכער אנגרייטן גא-זע, ווייל עס וועט ווערן טייערער. מוישע-יאסלס שוועסטער-קינ-דער האָבן שוין באַשטעלט צו עטלעכע פוד און איך האָב דערווייל באַשטעלט א האלבן פוד. (מאכט קלענער דעם טייער.) ווייל איך האב מער קיין געלט ניט געהאט.

ג י ט ע ל ע:

מאמע! אלץ וואס מען זאגט דיר, גלויבסטו, פארוואס פאר-שטייטו ניט, אַז די קרעמער מוזן אויסטראַכטן אזעלכע זאַכן ניט געשטויגן און געפלוין, אַבי זיי זאָלן קענען מערער לייזן און פארדינען.

מ אָ ט ל:

אי, כאַיע-ריווע, כאַיע-ריווע! שוין צייט איר זאָלט אָנהויבן פאַר-שטיין וואס די קאצעווטעס מיט די קרעמערלאך מיינען מיט זיי-ערע אויסגעטראכטע ניס. גלייכער וועט פאר אייך זיין, אז איר וועט זיך ניט צוהערן צו די אלע באבע-מאיסעס. שפייט בעסער אויס דריי מאל, אניט קען זיך אייך נאָך אמאל כאלעמען גאזע מיט זאלץ. נו, כאווייריס, געגאנגען! (אלע גייען אַס זינגענדיק).

כ א י ע - ר י ו ו ע:

ניט צוהערן זיך צו די באבע-מאיסעס, הערן נאר וואס זיי זאגן! עס איז דאך טאקע פאראן וואָס צו הערן, וואס זיי זאגן! האלוואי זאל איך ליגן זאָגן, עס זאל זיין גוט.

אופטריט דוויירע

דוויירע:

איך פארשטיי נישט, וואס איז דאס פאר אן אנשיקעניש? איך האב זיך פאר א גאנצן טאג א וויילע צוגעשפארט, איז ווי איך האב נאך געפרוואווט צומאכן מיט אן אויג, האט מען זיך דא צוזונגען בא אייך, אז מען האט געקענט הערן אף דער צענטער גאס, וואס איז דאס אין מיטן דערינען פאר א סימכע בא אייך?

כאיע-ריוע:

האט קיין פאריבל נישט, מאדאם, איך בין נישט געווען אין דער היים, און צו מיין גיטעלען ווינען געקומען אירע באקאנטע יונגע כעוורע, איר פארשטייט? זיי ווינען פון קאסמאל: נו, האבן זיי אביסל געזונגען. איר מעגט מיר גלויבן, מאדאם, אז איך האב גיטעלען מיינער טויזנט מאל פארזאגט, אז איך וויל נישט ליידן, וואס מען זינגט בא אונז, נאר זי הערט מיר ווי די וואנט, וואס קען מען מאכן מיט היינטיקע קינדער?

דוויירע:

וואס הייסט „היינטיקע קינדער“? אט איז דאך אונזער מאקס עפעס א גרעסערער מענטש פון אייער טאכטער, און פונדעסטוועגן הערט ער אונז און פאלגט וואס מען הייסט אים. קאמונע איז קאמונע און א מאמע איז א מאמע! און אז אייער גיטעלע איז א קאמסאמאלקע, דארף זי שוין קריכן אפן קאפ? איר הערט, אויב איך וועל נאך א מאל דערהערן די שיינע לידעלאך, ווארף איך אייך גלייך ארויס פון דער דירע! איר דארפט וויסן, אז מיר קענען דאס טאן. נישקאשע, מיין מאקס קען פארווארפן א ווארט וואו מען דארף.

כאיע-ריוע:

מאדאמעניו, זייט מויכל, איך בין דאך נישט שולדיק!

דוויירע:

איך וויל מיט אייך קיין סאך נישט טאנען, געדיינקט, וואס איך האב אייך געזאגט, און גענוג! (אם)

כאיע-ריוע:

אבער וואס טוט מען איצטער? מיין פינסטערער מאזל! דאס הארץ האט מיר געזאגט, אז קיין גוטס וועט נישט ארויסקומען פון זייער זינגען (ראסט צו די שטוב). מען האט דאס אנגעווארפן אביסל! איך וועל זיי נאך א מאל אראפווארפן פון אלע טרעפ, אויב זיי וועלן קומען אהער.

אופטריט שליימע

שליימע:

גוטן אונט! דאוויד איז נאך נישטא?

כאיע-ריוע:

נאך נישט געקומען! אן אנשיקעניש אף מיין קאפ! אז לעגן איז געשטארבן בין איך שולדיק; דארף איך אפויצן אלע נאכט איינע אליין אין שטוב און אים קיינמאל אין די אויגן נישט אַנזען.

שליימע:

וואס הייסט אלע נאכט? היינט איז דאך עפעס אן אלגעמיינע פארזאמלונג, און אלגעמיינע פארזאמלונגען מאכט מען דאך נישט אלע נאכט.

כאיע-ריוע:

היינט פארזאמלונג, מארגן „סאבראניע“, איבערמארגן „זאסעדאניע“ און מיט אמאל איז גאר א קעמערל, איך קען אייך זאגן, אז איך בין נישט אזוי אין קאעס אף די זאסעדאניעס מיט די סאבראניעס, ווי איך בין אייזש לעהאווע אפן קעמערל. מיילע, אמאליקע יארן, פלעגט מען מוזן זיך באהאלטן אף די בוידימס, און די קעמערלאך, אין אלע לעכער, אבער איצטער דארף מען שוין דאכט זיך, נישט מירע האבן!

שליימע:

אך, כאיע-ריוע! איר זאלט מיר מויכל זיין, איר זייט דאך נאך גאר א פארצייטיקע אידענע. וואס מיינט איר איז אזוינס א קע-מערל? איר מיינט אז מען שטעלט אריין אהין וויערמילך אדער

סמעטענע? א קעמערל איז א יאטשייקע, א קאמוניסטישער קע-
מערל, וואו עס ווערן באטראכט אלע פראגן פון אלטעגלעכן
לעבן.

כ א י ע - ר י ו ע:

מישטיינס געזאגט א לעבן, איך ווייס עפעס פון א לעבן? איך
ווער דאך פארפֿינסטערט מיין גאנצן לעבן, פריער פלעגט ער
קומען גלייך נאך דער ארבעט אהיים, העלפן עפעס אין שטוב,
פארוויגן א מאָל א קינד, און וואָס איז היינט? געוואָרן א לע-
נינע! און מער דאָרף ער גאָר נישט. טאָמער קומט ער שוין יע
אמאָל א ביסל פריער, זעצט ער זיך אַוועק גאָר שרייבן. געוואָרן
א שרייבער אף די עלטערע יאָרן!

ש ל י י מ ע:

זעט איר כאַיע-ריווע, דאָס איז שוין גראָד קיין נאָרישקייט נישט,
וואָס אַרבעטער האָבן זיך איצטער גענומען לערנען. אמאָליקע
יאָרן, אַז אַן אַרבעטער פלעגט זיך וועלן לערנען, האָט ער אפילע
ניט געהאַט קיין מעגלעכקייט, אָבער איצט?!

כ א י ע - ר י ו ע:

דאָס וואָלט נאָך נישט אויסגעמאכט, איז ער עפעס געוואָרן אַן אַר-
בעטער-קרעספענץ און וואָס ער זעט, שרייבט ער, אַלץ איז זיין
דאָגמא! די גאַנצע פאַרנאָמע האָב איך דערווייל: אַנוסטן, האָט ער
אויסגעגאָסן אַ טינטער טינט אַף דער נייער טישטעך און האָט איר
צופאַטערט אינגאנצן. פון זיינע גרויסע פאַרדינסטן וועל איך אַזא
טישטעך אַזוי גיך נישט אָפקויפן!

ש ל י י מ ע:

און איך זאָג אייך, כאַיע-ריווע, אַז אויב אַ נאָש בראַט, אַ שום-
טער, האָט זיך איצטער גענומען צום לערנען און שרייבן און איז
נאָך געוואָרן אַ שרייבער אין בלאַט, איז אַ קאפּאַרע 5 טישטעכער

כ א י ע - ר י ו ע:

און איך זאָג אייך, אַז מיסטאָמע וואָלט מער מיצווע געווען ער
זאָל אומזוכן אַ בעסערע דירע, נישט וואוינען אין אַזא דירע און

מירע האָבן פאַר אַ הויך קאָל, אָדער אַ שטארקערן טראַט צו
געבן איבערן צימער.

ש ל י י מ ע:

איך פאַרשטיי אייך נישט, כאַיע-ריווע, וואָס הייסט איר דאַרפט
מירע האָבן? וואָס, איר צאָלט קיין דירע-געלט נישט? איר צאָלט
דאָך, מיסטאָמע, לויט דער סטאַווקע?

כ א י ע - ר י ו ע:

סטאַווקע, סטאַווקע, אונטן וואוינען דאָך די באלעבאטיס פון הויף,
וויילן זיי עס זאל זיין רואיק, מען זאָל נישט קלאָפן באַ אונז אָדער
טומלען. נישט היינט געדאַכט, ווען מיין קלענערע מיידעלע איז באַ
מיר געלעגן אין מאָלען, האָב איך געמיינט, אַז מען נעמט און
מען וואָרפט שוין אונז אינגאנצן אַרויס אַף דער גאַס. ווי זי פלעגט
נאָר אַ וויינטאָן, פלעגט שוין גלייך די מאַדאָס אַרופלויפן אַהער
מיט איר מאַינע-לאָשן און מאַכן אונז מיט בלאָטע צוגלייך.

ש ל י י מ ע:

אין דער אונטערשטער דירע וואוינען נאָר די באלעבאטיס אַליין?
כ א י ע - ר י ו ע:

אָוואָדע אַליין! אַט דאָס פאַרדריסט דאָך מיר! צוויי מענשן פאַרנעמען
אַזא גרויסע דירע פון זעקס צימערן, און מיר, זאַלבעפינסט, דאַרפן
זיך שטיקן אין אַזא קליינער דירע!

ש ל י י מ ע:

זאָגט מיר כאַיע-ריווע! אין קאמכאז ווייס מען, אַז זיי פאַרנעמען
אַזא גרויסע דירע?

כ א י ע - ר י ו ע:

זעט איר דאָך, אַלץ צוליב זייער זון מאַקסן, ער איז דאָך עפעס אַ
קאמעניסט און אַ גאַנצער קנאַקער, נו, איז וואָס קען שוין זיי
דער קאמכאז טאָן?

ש ל י י מ ע:

איר ווייסט אָבער כאַיע-ריווע, אַז אַזעלכע קאמוניסטן, ווי מאַקס,
קען מען איצטער אינגאנצן אַרויסוואַרפן פון פאַרטיי.

כאיע-ריווע:

גייט שוין, גייט! ווי אזוי קען מען מאקסן ארויסווארפן פון פאר-
טיי? ערשטנס, איז ער דאך עפעס ניט קיין פראסטער מענש, און
צווייטנס, ארבעט ער דאך מיט דער פען, און דערצו טראגט ער נאך
א פארטפעל אויך...

שליימע:

אידענע—בלייבט אידענע! וואס מיינט איר, וואס? די גאנצע זאך
איז טראגן א פארטפעל? איר האט א גרויסן טאָעס, כאיע-ריווע!
די פארטיי האט איצטער באַשלאָסן ארויסווארפן די, וועלכע זיינען
ניט ווערט צו טראגן דעם גאָמען קאָמוניסט! די פארטיי שעמט
זיך פאר קיינעם ניט און מען נעמט זיי אָפן צימבל אפילע מיטן
פארטפעל אויך און מען זאָגט זיי: „ניע גאָדיען“!

(עס הערט זיך א וויינטן פון א קינד.)

כאיע-ריווע:

שוין אזוי שפעט און ער איז נאך נישטאָ. איך קען שוין מער ניט
וואַרטן, איך גיי שלאָפן. און אז ער וועט קומען וועט ער אפילע
קיין גלאַז טיי אויך ניט האָבן, זאָל ער ווייטער וויסן ווי צו קו-
מען שפעט!

שליימע:

זאָל ער זיך צוגעוואוינען, ווי איך, מאַכן אליין דעם סאַמאָואַר.
מיין הינדל, אז זי איז דעם ערשטן מאָל אוועק אָף א דעלעגאַטן-
פאַרזאַמלונג אין „זשענאַטדעל“ האָב איך אליין געפרואווט שטעלן
דעם סאַמאָואַר, און איצטער וויל זי זיך אפילע ניט צושטעקן צום
סאַמאָואַר.

אופטריט הינדל.

הינדל:

גוטן אָונט! איך האָב פאַרשטאַנען, אז דו ביסט דאָ! שליימע, קום
אָהיים, עס ווילט זיך א גלאַז טיי.

כאיע-ריווע:

הינדל, פון וואָנען גייט איר דאָס אזוי שפעט עס מוז דאך שוין
זיין אוואָדע עלף אזייגער?

הינדל:

און אז עלף איז וואָס? אָט בין איך זונטיק געקומען איז שוין גע-
ווען נאָך צוועלף; וואָס מיינט איר, כאיע-ריווע, אז א פרוי איז שוין
גאָר קיין מענש ניט א פרוי מעג אויך אַמאָל גיין אָף א לעקציע.
אָדער פאַרזאַמלונג און אויך וויסן, וואָס עס טוט זיך אָף דער
וועלט.

כאיע-ריווע:

זעט איר דאך, הינדל! און איך דאַרף זיין פארשפארט אין שטוב
גאָנצע טעג און גאָנצע נעכט.

הינדל:

איך וועל אייך זאָגן דעם עמעס כאיע-ריווע, אז איר זייט אליין
שולדיק אין דעם, אז איר וואלט וועלן אַמאָל גיין אָף א לעקציע
אָדער אָף א ספעקטאַקל, וואָלט דאָויד אייך געוויס געלאָזן, פאר-
קערט, ער וואלט נאך געווען זייער צופרידן!

כאיע-ריווע:

הערט איר, הינדל! עס איז שוין אַלץ איינס, וואָס די לעקציעס
קענען מיר שוין געבן! אַ מילכיגן קרופניק וועל איך שוין קענען
אַפּקאַכן אָן די לעקציעס אויך.

הינדל:

אָט דאָס איז דאך די גאָנצע זאך, אז מען האָט זיך אליין איי-
גערעט, אז מער ווי אַפּקאַכן וואַרמעס און וועטשערע דאַרף מען
ניט. אָבער אז יעדער פרוי וואלט פארשטיין אז אכּוץ קאָכן דארף
מען זיך אינטערעסירן מיט אנדערע זאַכן אויך—וואלט אנדערש
געווען.

כאיע-ריווע:

און איך דאַרף זיצן אזוי שפעט און וואַרטן אָף דאָוידן און מאכן
אים טיי.

הינדל:

נישקאשע, כאיע-ריווע, אז איר וועט ניט זיין און דאוויד וועט וועלן טיי, וועט ער אליין מאכן דעם סאמאוואר.

כאיע-ריווע:

אז ער וועט קומען אין מיטן נאכט און וועט אליין אנהויבן איי-סיקן זיך מיטן סאמאוואר, וועט ווערן פון די געשמאקע באלעבא-טיס אזא טומל, אז עס וועט זיין הימל עפן זיך!

הינדל:

לאכט זיך אויס, כאיע-ריווע, פון אייערע באלעבאטיס!

שליימע:

און פון זייער פארטפעל! א גוטע נאכט! (זיידע אפ)

(כאיע-ריווע מאכט קלענער דעם פייער און גייט אפ אין צווייטן צימער).

אופטריט דאוויד.

(ער גייט אריין, פארטשעפעט זיך אן א שטול, עס הערט זיך א קלאפ.

כאיע-ריווע קומט אן פון 2-טן צימער).

כאיע-ריווע:

ער איז שוין דא דער קנאקער מיינער! א נעם וואס דו ביסט גע-קומען! דו האסט שוין געקענט קומען מיט טאג גלייך, וואלט דיר געווען ליכטיקער צו גיין!

דאוויד:

אבער גענוג שוין צו שרייען. איך וועל דיר דערציילן עפעס א זאך, וואס דו וועסט זיין צופרידן.

כאיע-ריווע:

פאראן וואס צו הערן, וואס דו וועסט דערציילן! אוואדע געבראכט א בילעט אף גיין אין קלוב! איך וועל סאי ווי סאי ניט גיין!

דאוויד:

אין קלוב וועסטו ניט גיין, אבער אין א בעסערער דירע וועסטו גיין?

כאיע-ריווע:

דאוויד! איך בעט דיר, אז דו וואלטסט מיר וועגן א דירע ניט דערמאנען. מיר איז שוין מיעס און מאַעס געוואָרן ריידנדיק וועגן דעם, און דיר אַרט דאָס ווי די וואַנט.

דאוויד:

דו גלויבסט ניט, כאיע-ריווע? אַט וועסטו זען, אז אין א וואָך אַרום וועלן מיר שוין זיין אין דער נייער דירע!

כאיע-ריווע:

אין דער נייער דירע? מיינע סאַנים וואָלן אזוי לעבן! דאָכט זיך שוין פון א יאָר, אז דו גייסט אין קאַמכאַז און א נעכטיקער טאָג! אַט שוין, שוין רוקט מען דיר אונטער.

דאוויד:

נאַרישע אידענע! דאָס איז דאָך די שטוב פון אונזער אייגענעם פאַראיין. איך זאָג דיר, כאיע-ריווע, א דירע א צאצקע, צוזאַמען מיט יודל דעם קלאַפער. אונז צוויי גרויסע צימערן און צוויי צימערן אים. און א קיך, וואָלטו זען כאיע-ריווע, א קיך, א פעלד! עס וואָלט זיין גענוג די קיך ניט נאָר פאַר אונז מיט יודלען, נאָר אפילע נאָך פאַר א פאַר שכינים.

כאיע-ריווע:

וואָס זאָגסטו? מיט יודל דעם קלאַפער אין איין קיך? איך ריר זיך פון אַרט ניט!

דאוויד:

שא, וואָס געפעלט דיר ניט דער שידעך?

כאיע-ריווע:

אין יאטקע האָט מען געזאָגט, אז זיין ווייב קויפט טרייפּע פלייש וויל איך ניט זי זאָל מיר טרייף מאַכן די געפעס. עס איז שוין גענוג וואָס מען ווייס ניט פון א שאַבעס, וועל איך גיין נאָך עסן, טאַרפעס אויך!

דאוויד:

וועל איך דיר באלד גיין קריגן א דירע באַ א ראָוו, וועסטו דע-

מאלסט האבן אין קיך א רעבעצן! נאך וואס איז מיט דיר פארען
אינגאנצן וואס צו ריידן, אז מען וועט ריידן מיט דיר פון היינט
ביז מארגן, וועט מען זיך מיט דיר נישט דערריידן. גיב מיר בעסער
א גלאז טיי, מיר איז שוין געווארן טרוקן אין האלד ריידנדיק
מיט דיר.

כאיע-ריוע:

דו האסט געקענט קומען א ביסל פריער, וואלסטו געהאט טיי.
איך וועל דיר איצטער נישט גיין מאכן דעם סאמאוואר, איך גיי
שלאפן (זאג אין 2-טן זימער).

דאוויד:

דאס מאכט גראד נישט אויס. איך וועל זיך היינט פרוואוון שטעלן
אליין דעם סאמאוואר, און ביז וואנען עס וועט פארטיק ווערן
טיי, וועל איך לייענען דעם בלאט, מאכט גרעסער דעם פייער און נעמט
ארויס די ציטונג. געוויס אזוי! צו וואס דארף מען האבן אזעלכע,
וועלכע זיינען פרעמד דער פארטיי, וואס זיינען אפגעריסן געווארן
פון די מאסן און זיינען געווארן גאנצע, טשינאוויקעס און צו זיי
איז גאר, נישט פאדכאדיי, גאנץ ריכטיק! (ער הויבט אן מאכן דעם סא-
מאוואר, פארגיסט די האסער, ספאלט דער קוימען, כאיע-ריוע לויפט ארויס פון
2-טן זימער).

כאיע-ריוע:

גאזלען! שוין לאנג שטיל געווען? באלד וועט מען דערהערן אונטן
דעם טומל, וועט שוין אונז מער נישט פעלן, זיי נעמט א טיך און
ווישט די האסער, עס העיסט זיך זינגענדיק, מאלאדאיע גווארדיא.

אופטריט גיטעלע.

כאיע-ריוע:

אט איז דיר די לאמאדאיע גווארדיא! מען וועט אונז באלד געבן
א לאמאדאיע גווארדיא, מען וועט אונז אינגאנצן ארויסווארפן!
גיטעלע:

וואס זאגסטו, מאמע? ארויסווארפן? זיי זיינען אף דעם צו שוואך!
גיכער וועלן מיר זיי ארויסווארפן!

כאיע-ריוע:

זיי ארויסווארפן? פאמעלאך ווי דו ווארסט זיי! און וואס וועט
זאגן מאקס?

דאוויד:

נישקאשע, אף דעם וועט שוין דער פארטפעל אויך נישט העלפן!
אופטריט דוויירע.

דוויירע:

עס הויבט זיך שוין ווידער אן? עס איז דאך א כאזערשאפט 12
אזייגער באנאכט שטעלן דעם סאמאוואר, איך ווער דאך טאקע
זייער גליקלעך פון! אייערע דירע-געלט! איך וואלט אייך שוין
לאנג ארויסגעווארפן ווען נישט מיין זון מאקס.

גיטעלע:

מיר דוכט, מאדאם, אז גיכער וועט מען אייך מיט אייער מאקסן
ארויסווארפן איידער איר וועט אונז ארויסווארפן.

דוויירע:

„עטא נאכאלסטווא!“ איר ווייסט ווער מיין זון איז? איר זייט דאך
גאר א כאם, א פראסטער שוסטער, איר קענט זיך דאך אפילע נישט
אונטערשרייבן ווי מען דארף! וואס האט די פארטיי פון אייך? אז
איר וועט זיך לערנען ביזן טויט, וועט איר אזויפיל נישט קענען ווי
מיין מאקס, און אז אייער טאכטער וועט גיין אין 20 ראבפאקן,
וועט זי נישט זיין אזא קענערקע ווי מיין מאקס, א נעכטיקער טאג!
(גיט אפ מיט קאעס).

גיטעלע:

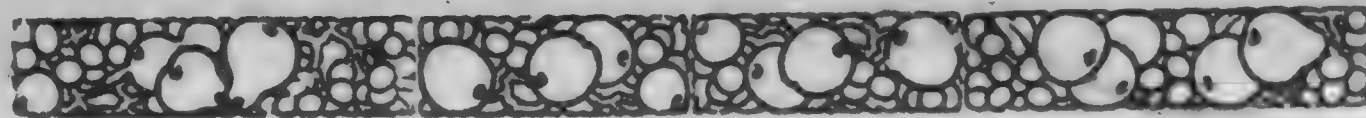
מיר איז גאר נישט געפעלן דער מאקס אירער. איך ווייס נישט, ווי
אזוי קומט ער אין דער פארטיי?

דאוויד:

מיר וועלן זען! אט באלד גאר אין גיכע! מיר, די פראסטע ארבע-

טער, וועלן ארויסווארפן די ספעצן. קאריערסטן, וועלכע פאר-
 מיעסן אונזער פארטיי, וועלכע טראגן נאך דעם נאמען קאמוניסט
 צוליב א קאריערע, וועלכע קוקן אף אן ארבעטער ניט ווי אף
 זייער גלייכן! ניין! אועלכע דארפן מיר ניט, ניין!

(סאָרהאַנג)

צווייטער אקט.

צווייטער אקט.

(א רייכער צימער בא כאאים-לייבן. פייגל קלייבט צו די שטוב און זינגט).

אופטריט כאאים-לייב.

כאאים-לייב:

פייגל! וואו איז דאס ערגעץ די באלעבאסטע?

פייגל:

זי איז אוועק ערגעץ קריגן א ביכעלע פון קאאפעראטיוו.

כאאים-לייב:

צו וואס האט זי באדארפט גיין זוכן. פאראן דאך דא מאקס

ביכעלע פון קאאפעראטיוו!

פייגל:

אבער אף 1 ביכעלע גיט מען דאך מער גיט ווי 10 סונט צוקער.

כאאים-לייב:

ווייל זי נעמען אף 2 ביכעלאך 20 סונט?

פייגל:

אבי איר פארשטייט!

כאאים-לייב:

מען כאפט גלייך און מען גיט איר. ראק עס איז איר קנאפ די וועלט!

זי וועט מאכן, אז מען וועט איר אף 1 ביכעלע אויך גיט געבן.

פייגל! קיינער האט זיך נאך מיר גיט נאכגעפרעגט?

פייגל:

דא איז עפעס איינער געווען מיט א פאפקע.

כ א א י מ-ל יי ב: (גייט זיך א כאס)

מיט א פאסקע? וועמען האט ער געפרעגט?

פ יי ג ל:

ער האט קיינעם נישט געפרעגט, ער איז געווען אין אלע צימערן
און האט, דאכט זיך, באקוקט די מעבל!

כ א א י מ-ל יי ב:

וואס הייסט ער האט באקוקט די מעבל? וואס איז בא מיר א
קראם פון מעבל? פייגל! ער האט עפעס פארשריבן אויך?

פ יי ג ל:

דאס האב איך נישט געזען. ער האט נאך געפרעגט: צו דאס איז
אלץ אייערע.

כ א א י מ-ל יי ב:

נו, איז וואס האסטו געזאגט?

פ יי ג ל:

אוואדע האב איך געזאגט, אז דאס איז אייערע, וואס דען,
דאס איז מיינע?

כ א א י מ-ל יי ב:

אבער, ווער האט דיך אינגאנצן געבעטן מיט אים ריידן?

פ יי ג ל:

איך האב מיט אים נישט גערעדט, ער האט מיט מיר גערעדט!

כ א א י מ-ל יי ב: (גייט איבערן שטוב)

פארפאלן! מען וועט שוין מוזן אפצאלן, איצטער

וועט שוין גאר נישט העלפן.

אופטריט דוויירע (מיט 2 זעקעלאך צוקער)

ד ו ו יי ר ע:

פייגל, נא, שטעל אריין אין בופעט, קאם פארגאנגען! (פייגל נעמט

די צוקער און גייט אס)

כ א א י מ-ל יי ב:

שטעל, שטעל אין בופעט! וועלן זיי צונעמען דעם בופעט מיט די
צוקער!

ד ו ו יי ר ע:

ווער וועט צונעמען דעם בופעט מיט די צוקער?

כ א א י מ-ל יי ב:

די פאסקע!

ד ו ו יי ר ע:

וועלכע פאסקע? איך פארשטיי נישט, גוואלד, וואס איז געשען?

כ א א י מ-ל יי ב:

דו ווייסט דאך, אז פאר דעם ערשטן האלב יאָר האָבן מיר קיין
פאדאכאדנע נישט באצאלט, האָב איך שוין געמיינט, אז מיר קענען
שלאָפן רואיק, עס איז דאָך שוין אַריבער אַ היפּשע ביסל צייט,
ערשט, דאָרף דער שוואַרץ-יאָר אַנטראָגן היינט עפעס איינעם מיט
א פאָסקע, איז ער דורכגעגאנגען אַלע צימערן און האָט בא-
טראַכט די מעבל. נו, איז וואָס פאַרשטייטו נישט? מען קען קומען
אין א שיינעם פרימאָרגן און צונעמען אלץ, אַפּילע דעם בופעט
מיט דיינע צוקער, וואָס דו האָסט נאָר וואָס אריינגעשטעלט.
נישקאַשע, זיי זיינען נישט קיין גרויסהאַלטער.

ד ו ו יי ר ע:

איך פארשטיי נישט, קען מען דאך זאָגן ווי דעמאָלט, אז דאָס איז
מאָקס זאָכן!

כ א א י מ-ל יי ב:

האָט שוין אַבער די כאַכאַמע דיינע, די געלע מויד, געזאָגט, אז
דאָס איז אונזערע!

ד ו ו יי ר ע:

און וואו ביסטו געווען?

כ א א י מ-ל יי ב:

איך האָב געמוזט גיין וועגן א שול-איניען. איך בין דאָך עפעס
א גאָבע אין שול, דו האָסט דאָך אַבער געקענט זיצן אין שטוב!

ד ו ו יי ר ע:

איך האָב דאָך עפעס געבראכט 20 פונט צוקער!

כאאים-לייב:

טא טרינק איצטער זיסע טיי! (כאאים-לייב ציילט געלט)

אופטריט מאקס.

מאקס:

קיינער האט מיר נישט געפרעגט?

כאאים-לייב:

קיינער נישט.

מאקס:

מאמע! וואו זיינען דאס אלע צייטונגען? די „איזוועסטיעס“ מיט די „פראוודעס“, וואס קומען מיר אן?

דווייירע:

וואס עפעס מיט אמאל צייטונגען? דאכט זיך, דו ליינעסט זיי קיינמאל נישט. איך ווייס? זיי מוזן זיך ערגעץ וואלגערן! אפולע צייטונגען האט מען פארטאן אין קיך; מען שפרייט זיי אויס אף דער פליישיקער באנק. נאך אביסל מוז נאך ערגעץ ליגן, — בריינגען דיר?

מאקס:

גלייך גיב מיר, וויפל עס איז פאראן! (דווייירע אפ. מאקס שטייט בא די ביכער).

כאאים-לייב:

נו, וואס הערט זיך, מאקס! ווען דארפסטו גיין אפן פארהער?

מאקס:

היינט 6 אזויגער.

כאאים-לייב:

איך וואלט וועלן וויסן, וואס פרעגן זיי דארטן?

מאקס:

אז מען וואלט וויסן, וואס מען וועט פרעגן, וואלט זיין גוט. דאס איז דאך די גאנצע צאָרע, וואס מען ווייס נישט, וואס מען וועט פרעגן!

אופטריט דווייירע (מיט בלעטער).

דווייירע:

מאקס! מער איז נישטא (נישט אים איבער). כאאים-לייב! מיר וועלן עפ-שער עסן אמאל ווארמעס?

כאאים-לייב:

פון מיינטוועגן האט מען שוין לאנג געקענט עסן!

דווייירע:

פייגל! גרייט צום טיש! (מען גרייט צום טיש, כאאים-לייב וואשט זיך, מאכט אין דער הויך א בראָכע).

מאקס! זעץ זיך עסן!

מאקס:

איך וויל נישט עסן!

דווייירע:

וואס עפעס ווילסטו נישט? איך זאג דיר, מאקס, איז היינט א פליי-שיקער שצאוועל, אז טראצקי אליין מאַג אים עסן!

מאקס:

אז איך וויל אָבער נישט עסן!

כאאים-לייב: (מאכט אַמויצע)

זאָג מיר, מאקס, ווען קומען צופאָרן סאַניע מיט מישען פון דאָטשע?

מאקס: (פארטראגן בא די ביכער)

ווער ווייס זיי, ווען זיי וועלן קומען?

כאאים-לייב:

זע נאָר, זע! „ווער ווייס זיי“; אַ שיינער מאַן און אַ שיינער טאַטע ביסטו, נישט געקענט קריגן פאַר זיי עפעס אַ דאָטשע נע-ענטער אַביסל, וואו אַלע זיצן, נישט פאַרשלעפן זיך אין אלדע שוואַרץ-יאָר!

דווייירע:

אָוואָדע! נעמען אַ דאָטשע וואו אַלע זיצן? ווער זיצט האַיאָר אַף דאָטשעס? אַלע פראָסטע אַרבעטער; אז מ'וואלט זיצן מיט זיי צו-

זאמען, וואלט מען דיר שוין קוקן אין טעפל אריין, ווי דו עסט
און ווי דו לעבסט. מען האט דאך ווייניק פאראיאָרן גערעט,
ווען מען איז געוועסן מיט זיי!

מאָקס:

טאָטע, דו געדיינקסט עפּשער, אין וועלכן יאָר איז געווען אין
פּראַנציע די רעוואָלוציע?

כאַאי-ל-י-ב:

דו האָסט זיך אַ פּאַנים, געמוזט רירן פון זינען—ניט אַנדערש. איך
דאַרף געדיינקען אין וועלכן יאָר עס איז געווען אין פּראַנקרייך די
רעוואָלוציע. מיין קאַפּ-ווייטיק איז דאָס! זעסט, ווען דו וואָלט
באַ מיר געפרעגט, ווען לעגן איז געשטאַרבן, וואָלט איך דיר
גלייך געזאָגט, ווייל פונקט אַף מאָרגן האָט מען מיר מעכאַבעד
געווען מיט אַזאַ נאַלאָג, אז ביזן קייווער וועל איך ניט פארגעסן.

אופטריט כאַיע-ריווע.

כאַיע-ריווע:

גוט מאָרגן! (שטייט ביזן טיר)

דוויי-רע: (אין דער שטיל)

שא, גאַנץ גוט, געבראַכט מיסטאַמע דירע-געלט, איך דאַרף טאַקע
האַבן געלט. (צו כאַיע-ריווע) גייט אריין, כאַיע-ריווע! וואָס שטייט
איר דאָרטן?

(כאַיע-ריווע גייט צו געקנטער)

כאַיע-ריווע:

איך האָב אייך געוואָלט בעטן, איר זאָלט מיר אָפּשליסן די וואַסער!
כאַאי-ל-י-ב: (מיט קאָפּ) אָפּשליסן די וואַסער?! נישקאַשע, עס ברענט
ניט, איר האָט צייט; אלע פאַרדרייענישן איז צום עסן!

כאַיע-ריווע:

וואָס מיינט איר, אַז עס ברענט ניט, דאַרף איך קיין וואַסער ניט
האַבן? איך דאַרף אויסוואַשן עטלעכע ווינדעלאַך!

כאַאי-ל-י-ב:

זאָג איך דאָך אייך, אַז נאָכן עסן וועל איך אייך אָפּשליסן די וואַסער!

כאַיע-ריווע:

האַט קיין פאַריבל ניט, איך גיי אוועק! (אָס)

כאַאי-ל-י-ב:

מיין דאַיגע וואָס זי דאַרף וואַשן דאָרטן!.. דאַרף זי מיר אין מיטן
עסן דערמאָנען ווינדעלאַך (שטייט אויף):

מאָקס: (ווכט צווישן די ביכער) מאַמע! עס האָט געדאַרפט זיין באַ אונז
א קליינס ביכל—עס איז שטענדיק געלעגן אין זאַל אפן
שפיגל.

דוויי-רע:

דו מיינסט אוואַדע דעם ביכל, וועלכן אונזער בערטעטשקע האָט גע-
האַלטן פאַראיאָרן, ווען מען האָט פאַרהערט אלע סאָוועטסקע
סלואַשטשעס. אוי, איך האָב פאַרגעסן ווי ער רופט זיך.

מאָקס:

דו מיינסט די קאַנסטיטוציע?

דוויי-רע:

יע, יע, די קאַנסטיטוציע!

מאָקס:

אַט דעם ביכל האָב איך שוין, נאָר עס האָט באַדאַרפט זיין נאָך
איינער, „היסטאָריא פאַרטיי“—מיט רויטע טאָוולען!

כאַאי-ל-י-ב:

גיי שוין, גיי! ער ווייס, אַז מען וועט פרעגן פונקט פון דעם ביכל
נאַרישקייט! דו קענסט אמאָל כאַזערן אין ביכל מיט די רויטע
טאָוולען, און אז עס וועט קומען צום רעכטן שאַס—וועט מען
פרעגן עפּעס אַנדערש. איך האָב גאָר היינט געהערט אפן בירושע,
אַז דאָרטן פרעגט מען גאָר ניט פון די ביכלאַך, דערהויפּט קוקן
זיי, צי מען איז אליין אַ מענש, צו מען איז ניט קיין באל גאיווע,
צי בלאָזט מען פון זיך ניט. נו, איז וואָס דאַרפסטו מוירע האָבן
דוכט זיך, דו האָסט א היפשע ביסל מענטשן טויוועס געטאָן! א
גאַנץ יאָר האָט זיך דאָך די טיר ניט צוגעמאַכט. דער וועגן א שטעלע,

דער האָט געוואָלט ווערן אַ טשעלען סאַיוואָ, דעם אַ נאַלאָג אַראָפּ-
נעמען. דאַכט זיך, דו האָסט דיין טירכע קיינמאָל נישט געזשאַלעוועט.
(מאַקס טוט אָן די היטל)

ד ו ו י י ר ע:

זע, וואוהין לויפסטו דאָס אין מיטן דערינגען?

מ א ק ס:

דאָ קען מען עפעס אוועקלייגן? ראָק עס ווערט נישט. איך קום שוין
צו גיין; איך וועל אריין אין קראָם און קויפן אַן אנדער ביכל.
(אָס)

ד ו ו י י ר ע:

באַ אים איז אָדער דריי, אָדער דרייצן. אָדער ער פלעגט קיינמאָל אָף
אַ בלאַט נישט אקוק-געטאָן, אָדער אים איז שוין געוואָרן ווייניק
ביכלעך. קנאַפּ ביכער וואָלגערן זיך! איז אים פלוצלונג געפעלן
געוואָרן מיט רויטע טאָוולען!

אופטריט איטשע (מיט עטלעכע טאַלייסיים).

א י ט ש ע:

גוט מאָרגן! (וישט די פיס באַ דער טיר).

ד ו ו י י ר ע:

אַבער עס האָט נאָך קיינמאָל נישט געטראָפּן, אָז מען זאָל אָפעסן
וואַרמעס ווי באַ לייטן! אַלע געשעפטן זיינען באַם עסן. אָט האָסטו
שוין מיט מאַזל איטשע דעם שאַמעש אויך דאָ! ער איז דאָך
אַ איד, וואָס אומעטום רוקט ער אריין דעם נאָז, ער וועט דיר
באַלד אַריינקריכן אין טעלער אויך! אַלע טאָג קריגט ער אַ טערעץ
און קומט פונקט צום עסן!

כ א י מ - ל י י ב:

ר' איטשע, וואָס פאַר אַ טאַלייסיים טראָגט איר דאָס אין מיטן
טאָג?

א י ט ש ע:

איר פאַרשטייט? (קוקט אסן טיש) עסט געזונטערהייט! אָז דאָווען קומט
מען איצטער איינמאָל אין אַ שמיטע, נו, איז וואָס וועל איך זיך

האַלטן מיט די טאַלייסיים, מען זאָל באַ מיר גאַנווענען? טראָג איר
דאָס אַוועק צו די באַלעבאַטיים אַהיים! (קוקט אסן טיש) מיט אַ גוטן
אַפעטיט!

כ א י מ - ל י י ב:

נו, זאָגט אַליין, ר' איטשע! וואָס האָט איר אומזיסט זיך געדאַרפט
שלעפּן אַהער? איר ווייסט, דאַכט זיך, גאַנץ גוט, אַז מיינ טאַלעס
איז באַ מיר אין דער היים!

א י ט ש ע:

גיין, איך בין נישט געקומען צוליבן טאַלעס! איך ווייס, אַז אייער
טאַלעס איז באַ אייך. (קוקט אסן טיש) עסט געזונטערהייט! איך בין
גאָר געקומען פּרעגן באַ אייך וועגן נייעם „פּריקאַז“. עס מאַכט נישט
אויס, איך האָב צייט, איך וועל צוואַרטן. איר הערט? וואָס איר
זאָגט עסן, אַז איך האָב נעכטן אופגעגעסן באַ אייך דאָס ביסל
מילכיקע שצאַוועל, בין איך גלייך געוואָרן אַן אנדער מענטש!

ד ו ו י י ר ע:

איר האָט ר' איטשע, געזאָגט נעכטן, אַז איר מוזט צו אייער
מאָגן האָבן נאָר מילכיקס, גראָד איז היינט באַ אונז אַ פליישיקער
שצאַוועל!

א י ט ש ע:

אַז היינט בין איך גאָר געקומען צוליב אַן אנדער זאַך! ווער רעט
גאָר וועגן מאָגן! אַ דאַנק גאָט, היינט מעג איך שוין עסן אַלץ,
אַפילע פליישיקס אויך! איך בין גאָר געקומען וועגן נייעם „פּריקאַז“!
איר הערט ר' כאַאים-לייב? נעכטן, בעשאַס מען האָט מעכאַדעש
געווען די לעוואָנע, האָט אַ קאַידאַנאָווער איד דערציילט, אַז עס
איז פאַראַן אַ נייער פּריקאַז, מען זאָל אַרייננעמען שאַמאַסיים אין
סאַיוו!

כ א י מ - ל י י ב:

איר מוזט מיינען, אוואַדע, אין אַזאַ סאַיוו, ווי איצטער האָבן גע-
מאַכט די שאַכטיים?

איטשע:

ניין! דאָס דאַרפֿט איר מיר ניט דערציילן! איך ווײַס אַלץ! דעם סאַיוו האָט דאָך דער ראָוו געמאַכט גאָר צוליבאָן אַנדער מיין. איך וואָלט אייך דערציילן, איך ווײַס אַלץ! איך מיין טאַקע אן עמעסן סאַיוו! איר מוזט דאָך וויסן! אייער מאַקס האָט וועגן דעם גאַרניט דערציילט?

כאַאִים-לייב:

וואָס טויג אייך די קונצן? נעמט און עסט אַ ביסל שצאַוועל! (מען גיט אים אַ טעלער שצאַוועל) וואָס דאַרפֿט איר האָבן דעם סאַיוו?

איטשע:

וואָס הייסט אָף וואָס דאַרף איך האָבן דעם סאַיוו? איר מיינט, אז איך וועל זיין אַ „טשלען סאַיוואַ“, וועל איך שווייגן אָט דעם טרייפֿ-ניאַק, וואָס האַנדלט מיט די זאַהאָוו, אָט דעם בערעלע כאַפֿ-לאַפֿ? איך ווײַס אַלץ!

כאַאִים-לייב:

ר' איטשע, ווי קומט איר עפעס מיט אַ מאָל צו בערעלע כאַפֿ-לאַפֿ?

איטשע:

איר הערט? נאָך זיין מאַמעס טויט קומט ער אין שול אוןזאָגט מיר אַזוי: ר' איטשע! אַזוי ווי איך בין אַ פאַרנומענער מענטש און עס קען זיך אַ מאָל מאַכן איך זאָל קיין צייט ניט האָבן צו גיין זאָגן קאַדעש, וויל איך אייך בעטן, איר זאָלט פאַר מיר זאָגן קאַדעש אַ גאַנץ יאָר. דערפאַר וועל איך אייך גוט באַצאָלן! האָב איך געמיינט, אז דאָס איז טויראַס-לאַקשן, האָב איך, ווי איר זעט מיך, אָפּגעקלאַפּט אַ קיי-לעכדיקן יאָר 3 מאָל אַ טאָג קאַדעש. איר פאַרשטייט? אַ גאַנץ יאָר! דאָס איז דאָך עפעס ניט קיין קלייניקייט, און צום סאָף, ווען איך בין געקומען נאָך די עטלעכע גראָשן, איז ווייַהאַיעלעך אייגענו, ניטאָ קיין נעפעש! בין איך דאָך עפעס איטשע, האָב איך זיך אַ נעם געטאָן צו זיין פלויגיסטע, אז זי זאָל משאַלעם זיין! זאָגט זי

מיר: היינט-מאָרגן, מאָרגן-היינט. מיר איז שוין מעס און מאַעס געוואָרן צו רייַדן מיט איר, היינט שטעלט אייך פאַר ר' כאַאִים-לייב, ווען איך ווער דאָס אַ טשלען-סאַיוואַ, וואָלט מען דאָך מיר באַצאָלט שוין, מיסטאַמע ביז אַ גראָשן! איך ווײַס אַלץ! (כאַאִים-לייב בענטשט).

אופטריט מיליציאַנער.

מיליציאַנער:

דער באלעבאַס גאָלדמאַן איז דאָ?

כאַאִים-לייב:

דאָ!

מיליציאַנער:

פאַרוואָס האָט איר ביז איצט ניט געמאַכט קיין רעמאַנט? איר האָט ניט געוואוסט?

דוויי רע:

וואָס פאַראַ רעמאַנט דאַרפֿן מיר? מיר האָבן שוין אויסגעקלעפט די צימערן, אויסגעפאַרבעט די פּאָדלאָגע, מ'פאַרריכט שוין איצט אפּילע דעם וואַנע-צימער, וואָס נאָך ווילט איר?

מיליציאַנער:

דאָס איז דאָך אייער קוואַרטיר! איך רייַד אָבער וועגן טראַטואר און וועגן ברוק פון גאַס!

דוויי רע:

וואָס זיינען מיר שולדיק, וואָס אַלע גייען שפּאַצירן אָף אונזער טראַטואַר? מיר ברעכן ניט און מיר וועלן ניט פאַריכטן.

מיליציאַנער:

ווי עס ווייזט אויס, וועל איך זיך מיט אייך ניט צונויפריידן! מ'דאַרף מאַכן אַ פראַטאַקאָל!

דוויי רע: (קוקט אין פענסטער)

גראד דארף מאַקס איצטער ניט זיין אין דערהיים! איצטער האָט זיך אים פאַרוואָלט אַ ביכל מיט רויטע טאָוולען!

מיליציאנער:

אייער פאמיליע איז גאלדמאן, ווי איז דער נאָמען?

איטשע:

ר' כאאים-לייב, נויסנט אים עפעס אין יאָד אַריין, נויסנט!

מיליציאנער: (צו איטשען)

ווי איז דער נאָמען? ניסן?

איטשע: (דערשרעקט זיך און רוקט זיך אפ)

איך ניט! איך ניט!

כאאים-לייב:

דער נאָמען איז כאאים-לייב בערקאווי!

מיליציאנער: (ענדיקט שרייבן)

שרייבט זיך אונטער! (כאאים-לייב שרייבט זיך אונטער)

מיליציאנער:

איר זאָלט אַלע טאָג די לאַמטערנע אָנצונדן. באַ אייך דוכט זיך

ברענט ניט אַלע טאָג. א גוטן. (אָט)

(כאאים-לייב גייט אום איבערן שטוב א צוטומלער)

דווייטע:

אַבער וואָס ביסטו אזוי צוטרעגן? מאַקס וועט באַלד אַריין, וועט

ער ארוף גיין אין מיליציע! מיט אים וועט מען ריידן אנ-

דערש!

כאאים-לייב:

ער האָט דאָך שוין אבער אָנגעשריבן א פראָטאָקאָל!

דווייטע:

מאַלע וואָס ער האָט דאָרטן געפאַטשקעט! ווער איז ער דאָס

אזוי? אַ פראָסטער מיליציאַנער, ניט מער, וואָס ער גייט מיט אַ

פאַפקע!

כאאים-לייב:

אי די פאַפקע! עס גייט אונז היינט אין פאַפקעס!

אופטריט איסאק.

איסאק:

גוט מאָרגן! וואו איז ערגעץ מאַקס?

דווייטע:

ער גייט באַלד אַריין! זיצט!

איסאק:

איך האָב אים געבראַכט זיין ביכל.

דווייטע:

אַבי ער האָט אָפגעדרייט דעם קאַפּ ווכנדיק און איז אַוועק קויפן

אַן אַנדערן.

איסאק:

אַוועק קויפן אַן אַנדערן? דאָס איז נאָך בעסער, וועט ער איצטער

לערנען פון צוויי.

כאאים-לייב:

מען ווייס שוין, אַז די ביכלעך וועלן העלפן!

איטשע: (גייט צו, צו איסאק)

יונגערמאַן, איך האָב אייך געוואָלט פרעגן וועגן „פריקאַז“.

איסאק:

וואָס איז דאָס פאַר אַ מין פאַרזעעניש?

דווייטע:

אָט, אַז מען איז אַ גאַנצע אין אַ שול איז מען אַ מכוון - מיטן

שאַמעש, ער איז דאָ מער ווי באַ זיך אין דער היים.

איסאק:

ער איז שוין לאַנג אַוועק מאַקס?

כאאים-לייב:

שוין אַ היפשע וויילע. ער מוז דאָרטן זוכן נאָר מיט רויטע

טאָוולען.

איסאק:

ווען גייט ער אָף דער פראָווערקע, היינט?

כאאים-לייב:

אונאדע היינט! איך וועל אייך זאגן דעם עמעס, אז איך וואלט שוין וועלן, ער זאל דאס וואס גיכער אראפפאטערן!

דווייערע:

איך זאג אייך, זאל דאס ווערן פון זיי, וואס פון אים איז גע-
ווארן, אז א מענטש עסט נישט און טרינקט נישט די לעצטע
טעג! (אם)

אייםאק:

נו, וואס זאגט איר, ר, כאאים-לייב, א פריזיוול מיט א פרי-
סוטסטווע?

כאאים-לייב:

אז עס וואלט זיין ווי די אמאליקע פריסטוטטוועס! ע... דענסט-
מאל וואלט נאך געווען גוט, וואלט מען שוין פאר געלט אלץ
געמאכט! שא, וואס הערט זיך מיט אייך, איסאק? איר זייט עפעס
פריילעך, איר זייט שוין געשטאנען צום פריזיוו?

אייםאק:

וואס פרעגט איר?? איך האב שוין באקומען דעם עמעסן ווייסן
בילעט, — „ניע גאדיען“!

אייטשע:

א ווייסער בילעט?? (גייט צו צו איסאק) מאזל-טאוו אייך!
(איסאק גיט א שפי און גייט איבער אין 2-טער זייט כאאים-לייב לויפט ארויס פון
קאעס.)

אופטריט מאקס.

מאקס:

א, איסאק?? (ווי באווייזן ביידע די ביכלאד) איך בין אזוי צוטומלט, אז
איך האב פארגעסן, וואס דו האסט בא מיר גענומען די „הים-
טאריא פארטי“, האב איך געקויפט אן אנדערע. נו, איסאק, וואס
איז מיט דיר?

אייםאק:

וואס פרעגסטו?? איך בין שוין אן אפגעדאוונטער!

מאקס:

טאקע אויסגעשלאסן?? זאג מיר איסאק, וואס פרעגט מען דארטן?
דו ווייסט דאך שוין!

אייםאק:

די זאך איז נישט אין דעם, וואס מען פרעגט! דארטן ווערט מען
אזוי צוטומלט, אז מען קען בא דיר פרעגן אזא זאך וואס יעדער
קינד ווייס, און דו בלייבסט שטיין און קוקסט ווי א האן אין
„בניי-אדאם“!

מאקס:

דו זאגסט, אז מען ווייס, ווערט מען צוטומלט, טא ווי איז שוין,
אז מען ווייס נישט? וואס האט מען בא דיר געפרעגט?

אייםאק:

בא מיר האט מען געפרעגט, וועלכער קאנגרעס פון קאמאינטערן
איז איצטער געווען?

מאקס:

נו, האסטו געוואוסט?

אייםאק:

געוואוסט האב איך געוואוסט, נאר איך האב זיך דערשראקן און
א זאג געטאן דער 13-טער, ווייל מיר האט געקלאפט אין קאפ
דער 13-טער פארטיי-צוזאמענפאר!

מאקס:

שא, טאקע, וועלכער איז געווען דער 4-טער צו דער 5-טער?

אייםאק:

דו ווייסט נישט, אז דער 5-טער?

מאקס:

איך בין אזוי צוטומלט די לעצטע טעג, אז איך האב שיר נישט
פארגעסן.

אייםאק:

אוי, גוטער ברודער! דו ביסט דאך גאר אף צארעס! שא, זאג
מיר, וואס וועסטו ענטפערן, אז מען וועט בא דיר פרעגן וואס איז
ס.ס.ס.ר.?

איטשע:

שא, מען עסט שוין ווידער!

מאקס:

נארישקייט! דאָס ווייס איך, סאָיוו, סאָוועטסקיך סאָציאַליסטי-
טשעסקיך רעספּובליק.

איטשע:

האַ? טאַקע אָן עמעס מיטן סאָיוו? איך ווייס אַלץ!

מאקס: (צו איטשען)

אַבער וואָס ווילט איר, פּרעג איך באַ אייך? וואָס פאַר אַ סאָיוו
האט זיך אייך פאַרוואָלט מיט אַמאָל? (עס ווערט אַ געשריי פון זי).

אופטריט דוויירע מיט כאַאים לייבן.

דוויירע:

אוי! איך וועל דאָס ניט אויסהאַלטן! איך וועל דאָס ניט אריבער-
טראָגן, דאָס איך דאָך עפעס אַ קלאַלע פון גאָט! וואָס איז דאָס
היינט פאַר אַ טאָג?

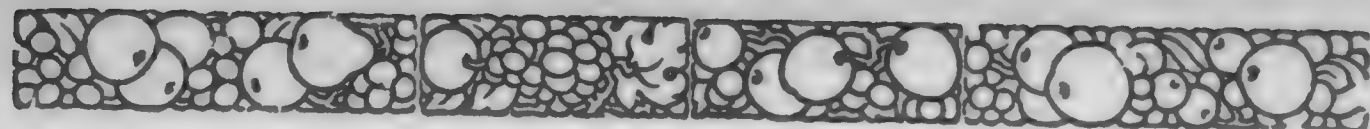
כאַאים-לייב:

אַזאַ טאָג זאָל ניט אומגעקערט ווערן! פאַר וואַרמעס-פאפּקע נו-
מער 1, אין מיטן וואַרמעס-אַ פראַנצויזישע רעוואָלוציע מיט
ווינדעלעך, דערנאָך אַ סאָיוו פון שאַמאַשים מיט רויטע טאָוולען,
נאָך וואַרמעס-פאפּקע נומער 2 און איצטער - אַ פאַרבייסונג,
אַז מען קען דאָך סאנע איסראַעל משוגע ווערן! ר' איטשע, וואָס
מישט איר זיך, וואָס דרייט איר זיי אַ מויאַך?

איטשע:

איך? איך זאָג נאָר, אַז דאָרט וועלן זיי שווייגן! יונגע לייט! איר
זייט אַף צאָרעס! איך ווייס אַלץ!

(חאַרהאַנג).

דריטער אַקט.

דריטער אקט.

(דער זעלביקער צימער וואס אין 2-טן אקט בא כאאים-לייבן, שאבעס
סאר ווארמעס. דחירע שטייט באם שטיגל).

ד וו יי ר ע:

פייגל! פייגל!

אופטריט פייגל.

פ יי ג ל:

איר האט מיר גערופן? וואס האט איר געוואלט?

ד וו יי ר ע:

נעם האק איין די לעבער, טראג ארוף דעם קאמפאט און גרייט
גלייך צום טיש! נו גיכער, וואס שטייטו?

פ יי ג ל:

איך האב אייך געוואלט בעטן איר זאלט מיר צוגרייטן מארגן די
איבעריקע געלט, וואס עס קומט מיר פאר יענעם כוידעש, ווייל
מארגן גיי איך אוועק אין "אטפוסק" אף 2 וואכן!

ד וו יי ר ע:

איך רייד היינט ניט וועגן געלט, בא מיר איז היינט שאבעס און
וועגן אטפוסק וועל איך זיך נאך דורכריידן מיטן באלעבאס. וואס
איז די איילעניש? אינגאנצן ביסטו בא אונז א יאר מיט 3 וואכן,
וויילסטו שוין גיין אין אטפוסק? בא מיר פלעגן אפזיין מענטשן
צו שיינע עטלעכע יאר און קיינמאל גאר ניט דערמאנען וועגן
"אטפוסק"!

פ יי ג ד:

דאס איז נישט אמאליקע יארן, אמאל פלעגן ארבעטער ארבעטן 12 שט און טאג, איז דאס אלץ געווען א מאל. היינט איז דאך עפעס אנדערש!

ד וו יי ר ע: (מיט קאעס)

איך בעט דיר, דו זאלסט מיר נישט דערמאנען אמאליקע יארן! שייט מיר נישט קיין זאלץ אף די וואונדן! דו מיינסט, אז דו ביסט געווארן דארטן בא זיי א דעלעגאטקע, האב איך זיך פאר דיר דערשראקן? מען קען דאך משוגע ווערן פון זיי! מיט וואס פאר א האזע זיי ענטפערן אנטקעגן!

פ יי ג ע:

נאר נישט געשריען, מאדאם! איך בעט דאס וואס מיר קומט. גיט א קוק אין דער טאריפנער „סאגלאשעניע“, וואס איר האט אליין אונ-טערגעשריבן, וועט איר זען, אז מיר קומט 2 וואכן אטפוסק.

ד וו יי ר ע:

אטפוסק! דו הארעוועסט זיך דאך טאקע איבער בא אונז. דוכט זיך, אז איך בעט דיר אמאל פארנאכט טאן עפעס א קלייניקייט, ווי אויסוואשן דעם פאל אדער עפעס אנדערש, ווילסטו גאר אפילע נישט הערן, ווייל עס איז שוין נאך די 8 שט!

פ יי ג ל:

אויסוואשן דעם פאל, איז בא אייך א קלייניקייט? נאר וואס האב איך איצטער אינגאנצן וואס צו ריידן, מארגן גיי איך אין אט-פוסק.

ד וו יי ר ע:

דו קענסט שוין גיין! אט די מינוט!

פ יי ג ל:

מאדאם! טרייבן האט איר קיין רעכט נישט! אויב איך בין אייך נישט געפעלן, קענט איר מיר אפזאגן, אבער אלץ דורכן פאראיין!

ד וו יי ר ע:

איך וועל אין פאראיין נישט גיין! מאקס וועט קומען, וועל איך אים אריינשיקן אין פאראיין. נישקאשע, אז מאקס וועט גיין וועלן זיי דארטן מיט אים ריידן אנדערש און דו קענסט שוין גיין (פֿיגל אס). (דווייטע גרייט צום טיש) וואס פאר א מויל זי האט דאס געעפנט א ביסל! מען טאר זיי גאר א ווארט נישט זאגן, גאנצע יאכסאנים געווארן „א קעכן, זאגט זי, דארף קענען אנפירן מיט דער מלוכה“, אזוי האט זי געלייענט אין א ביכל. מען קען דאך פון זיי אוועקגיין מיט דער טארבע! סאיוז, סטראכאווקע, אטפוסק, זאכן און שיד, נו און אז שיד גיט די באלעבאסטע, איז אלע וויילע געגאנגען, אלע מאנטיק און דאנערשטיק מאכט מען יאמטויוויס מיט מאניפעסטא-ציעס און דעמאנסטראציעס און מען שלעפט זיך ארום איבער אלע גאסן!

אופטריט נאכמען.

נאכמען:

א גוט שאפעס!

ד וו יי ר ע:

גוט שאפעס, גוט יאר!

נאכמען:

וואו איז דאס ערגעץ ר' כאאים-לייב?

ד וו יי ר ע:

אט מען איז דאך עפעס א באלעבאס פון א הויף, איז אלע וויי-לע פארדרייענישן! דא איז א פראטאקאל, דא איז אן אקט, ראק געלט און געלט. די פולע דירע-געלט וואס מען נעמט קען אף אלץ קלעקן, איז פאראן בארעכאשעם גענוג קאפדרייענישן. זיצט, ר' נאכמען, ער וועט מיסטאמע באלד אריינקומען. ווי קומט איר איצטער אהער ר' נאכמען, שוין לאנג, לאנג, אז איר זייט שוין בא אונז נישט געווען!

נאכמען:

שוין א קאימעלאן... פון... היפשע עטלעכע יאר! ווען אייער מאקס האט בא מיר געלערנט דעם לעצטן זמאן, האב איך דעמאלסט כאסענע געמאכט מיין זלאטע-פייגען און איצטער האט זי שוין א זון, וואס וויל שוין ניט דאוונען. ער האט זיך עפעס פארשריבן אין א כעוורע „כאזאק“.

דו ווירע:

איר מוזט מיינען „ספארטאק“.

נאכמען:

זאג איך דאך אייך „ספאראק“! דאס איז שוין שיינע עטלעכע יאר. איך... איך געדיינק נאך ווי היינט אייער זונס באר-מיצווע, ניט אזוי די דראשע ווי די גוטע ביסל מאשקע. אי... עס איז געווען אמאל א צייטעלע.

דו ווירע:

נו, און וואס טוט איר היינט?

נאכמען:

פון דעם כידער איז דאך שוין לאנג קיין זייער ניט געבליבן, און לערנען אין דער היים, איז א קאשע אף די גאזלאנים, זיי קענען דיר אריינזעצן אין כאד-גאדיע און גיי שריי כאי וועקא-יעם! איז טאקע זייער ביטער. מאטערט מען זיך אף גאטס וועלט, ווערס מען א שאדכן, א באדכן און אמאל גאר א מעקלער פון דירעס, איינער זוכט א צימער, א דירע, איינער פארדינגט א דירע. אט צוליב דעם בין איך דאך טאקע געקומען. עפשער, ניט אומ-שאבעס ריידנדיק, ליידיקט זיך אויס בא אייך אפן הויף א דירע?

דו ווירע:

— זאגט מיר, ר' נאכמען! פאר וועמען דארפט איר די דירע? פאר א סאיוונעם? ווייל אפן גאנצן הויף האבן מיר מער ניט ווי איין סאיוונעם, לעקן מיר פון אים האניק! די גרויסע דירע-געלט, וואס ער צאלט, בין איך שוין אייך מויכל, נאר דעם טומל, וואס מיר האבן פון זיי, איז גאר שרעקלעך.

נאכמען:

ווער איז ער, אט דער סאיווניק אייערער?

דו ווירע:

א שוסטער, ער וואוינט טאקע אט דא איבער אונז אפן שאלקע. איך זאג אייך, עס איז געווען א דירעלע פון צוויי צימערן, א מלוכע, האט מען זי איצטער געמאכט פאר א כאזער-שטאל. איר ווייסט דאך, אז מען לאזט אריין די באלמעלאכעס. איר פארשטייט, זיי זיינען דארטן זאלבע פינף, איז דא וויינט מען, דא לאכט מען, און מיט אמאל פארווילט זיך זיי גאר צוועלף אזייגער באנאכט שטעלן דעם סאמאוואר, און מיר אונטן דארפן הערן און שווייגן.

אופטריט כאאים-לייב.

נאכמען:

א גוט-שאבעס, ר' כאאים-לייב!

כאים-לייב:

גוט-יאָר, א גאסט. ווי קומט איר אהער ר' נאכמען? איר זוכט עפשער א קנעלונג? אי קנעלט מיט אונז דער קאמכאז מיטן קאמ-פיין! דוויירע! דו ווייסט וויפל אבליגאציעס?

דו ווירע:

וויפל?

כאים-לייב:

דריי שטיק מיט איין קלאפ!

דו ווירע:

נו, און דו האסט גענומען?

כאים-לייב:

וואס עפעס גענומען? מען האט מיר געגעבן, א בריירע האב איך געהאט?

דו ווירע:

דו ווייסט כאאים-לייב? אף אזא אויפן האט שוין געליינט, אז מען זאל אינגאנצן צונעמען דעם הויף אין קאמכאז! וואלט שוין געווען א סאף צו די צאָרעס!

נאכמען:

גייט שוין, גייט! גלייכער, אז גאט העלפט, אז מען איז אליין א
באלעבאס. גאר א ניס, אפגעבן דעם קאמכאז! וואס איז דער
קאמכאז אייערער א קארעו, צי א יירעש?

כאאים - לייב:

עס, נארישקייט! דאס רעט זי מער ניט אזוי, אז עס וואלט קומען
צו אפגעבן, וואלט שוין דער קאמכאז פון איר ניט איין קלאלע
געכאפט! זאגט מיר בעסער ר' נאכמען, ווי געפעלן אייך עפעס
די דריי כאזאנים? איר זייט דאך עפעס א מיוון, אן אלטער באל-
טפילע.

נאכמען:

זאג איך אייך, ר' כאאים-לייב, אז עס איז גאר א גרויסע אוולע,
וואס מען לאזט זיי צו צום אָמעד! עס איז דאך א כילול האשעם
ביינעמאנעם!

כאאים - לייב:

ר' נאכמען! געזונט זאלט איר זיין, וואס הייסט א כילול האשעם,
וואס רעט איר? זייערע איורע איז דאך ווי פערל, זיי פארטייטשן
דאך יעדן ווארט! זיי האבן געגעבן א זאג כאאים שעל כילוך
אצאמויס, איז דאך מאמעש צוגאנגען איבער אלע ביינער!

נאכמען:

נו, וואס האב איך שוין וואס צו ריידן! עס איז געווארן א וועל-
טעלע! אי וועט מען קאטעווען, אי וועט מען שמייסן! וואו איז
דאס געהערט געווארן אמאליקע יארן 3 כאזאנים בא איין אָמעד?

כאאים - לייב:

איר פארשטייט, ר' נאכמען, וואס איז א כאזאן? א שאליאך ציבור,
א שאליאך צום ריבוינע שעל אוילאם, ער זאל העלפן. נו, שיקט
מען איצטער א גאנצע דעלעגאציע פון דריי כאזאנים — וועט ער
געוויס העלפן.

נאכמען:

אז איר וועט אפילע שיקן צוואנציק דעלעגאציעס מיט געגאלטע בערד,

וועט העלפן ווי א טויטן באנקעס! איך ווייס מער ניט אמאליקע
יארן, ווען אונזער מינסקער כאזאן איסראעלקע, זיכרוינע ליוראכע
פלעגט שאבעס-מעווארכים געבן א געשריי: כאאים שעל פארנאסע
בין איך געווען באזארגט אף א גאנץ כוידעש מיט פארנאסע! און
איצטער, אף די עלטערע יארן, דארף פון מיינע מעלאמדעס ווערן
גאר ניט און איך דארף זיך מאטערן אף דעם שטיקל ברויט!

דוויי רע:

ווער מאטערט זיך דאס איצטער ניט, ר' נאכמען? דעם עלטערן
זון אונזערן סאלאמאן מוזט איר דאך קאנען? איר האט דאך מי-
סטאמע געהערט פון אים, מען האט בא אים אפגענומען די פאב-
ריק, און מען האט אים געלאזן אזוי ווי ער שטייט און
גייט!

נאכמען:

דאס איז דאך אלץ פון אויבן! מיסטאמע איז דאך אזוי באשערט,
און וואס טוט ער איצטער? געווארן אוואדע א פראלעטאט?

כאאים - לייב:

כאס וועכאלילע! אפילע ער זאל וועלן ווערן, קען ער דאך אויך ניט,
ער איז דאך עפעס א „ניע טרודאוואי עלעמענט“.

נאכמען:

וואס? וויי איז מיר, וואס איז דאס פאר א מין קריינק?

דוויי רע:

כאס וועכאלילע! זאל גאט היטן! „ניע טרודאוואי עלעמענט“ הייסט,
אז מען איז ניט קיין „ראבאטשי“, און אז מען איז ניט קיין „רא-
באטשי“, היט מען דיר שוין וואו דו שטייסט און וואו דו גייסט!
זייער דאגער איז, וואס מען בריינגט פון יענער זייט א ביסל
סכורע! איז שטענדיק מוז מען זיך באהאלטן, מען האט אמאל
אפגענומען בא אונזער סאלאמאנען פאר שיינע עטלעכע רובל
סכורע, און פאר פראצענט האט מען נאך געוואלט אים אליין
אריינזעצן! איז דאך טאקע א נעם, וואס אונזער מאקס איז דאך
עפעס בא זיי א קנאקער, האט ער געמאכט אלץ קאשער, אז ניט,
איז כאטש נעם און גיי אוועק מיט דער טארבע (אס).

כאאים - לייב:

ווער ווייס נאך, וואס עס וועט ווייטער זיין? מען טאר נאך ניט זינדיקן, עס קען נאך כאס וועשאַלעס ווערן ערגער!

נאכמען:

גייט שוין גייט ר, כאאים לייב! וואס עפעס ערגער? מען דארף נאך האָפן, אז עס וועט זיין כאדייט יאָמייגו קייקעדעס. אָט האָט נעכטן צו מינכע דערציילט דעם שויכעטס אוידים, אז זיי האַלטן שוין גאָר שמאַל! עס איז אַפילע אַ סוואַרע, אז מען וועט אַלעמען צוריק אָפגעבן אַלץ, וואָס מען האָט צוגענומען. ער דערציילט, אז עפעס איינער אַ מיניסטער פון איינגלאַנד „מאַקעהאַלט“.

כאאים - לייב:

איר מוזט מיינען מאַקדאָנאַלד?

נאכמען:

זאָג איך דאָך „מאַקעבאַלד“, האָט זיך איינגעשפאַרט מיט די פיס אין וואַנט, אז מען זאָל עפענען צוריק די כאַדאָרים און יעשוועס! מיינט ניט ר, כאאים-לייב די וועלט איז נאך ניט געקאָנטשעט.

כאאים - לייב:

דער איינגלישער מיניסטער האָט זיך טאקע געקענט איינשפאַרן מיט די פיס אין וואַנט, נאר ציוועט ער עפעס אויספירן, ווייס איך ניט. איר ווייסט, אז זיי זיינען נאך געוואָרן שטאַרקער ווי געווען. איר דאַרפט ניט פאַרגעסן, אז דאָרטן זיצן אידן, און איר ווייסט דאָך ר' נאָכמען, אז אידן זיינען דאָך עפעס גמאַרע-קעפ, ווייסן זיי שוין ווי צו פירן. מען וועט מיט זיי גאָר ניט מאַכן!

נאכמען:

און איך האָב היינט אין שול, צו לייענען געהערט פון בערל-גדאליען דעם מעל-קרעמער, אז מען האט אין א שיינעם פרי-מאַרגן גענומען און ארעסטירט אַלע אידן, וואָס געפינען זיך באַ זיי. עמעס, איך האָב זיך ניט געקענט איינהאַלטן און איך האָב גלייך געפרעגט אַ קאַשע, ווי קען דאָס גאָר געמאַלט זיין, אז מען זאָל זיי אַרעסטירן? וואָרום זיי מוזן דאך זיין באַקאַנט מיט

גאַנץ מיליציע! האָט ער אָף מיר אויסגעשטעלט אַפּאַר מעליקע אויגן און האָט געגעבן אַזאָג: „זייט ניט קיין מעלאַמעד!“ וואָס פאַר אַ מיליציע? וועלכע מיליציע? אַרייליכע האָבן זיי גאָר אַרעסטירט! ווייל זיי האָבן פיינט אידן, נאָר קיין פולע זיינען זיי ניט געזעסן; לענינס ווייב איז גלייך געקומען צופאַרן אָף אַ לאַקאַמאַ-ביל און האָט זיי גלייך אַרויסגענומען, ווייל מען האָט מוירע געהאַט, אז עס זאָל כאַלילע ניט זיין קיין פאַגראַם אָף אידן.

אופטריט דוויירע.

(טראַגט אריין טעלער. דערהערט דעם ווארט פאגראם. דערשרעקט זי זיך און ווארפט אראפ די טעלער)

דוויירע:

וואָס פאַר אַ פאַגראַם אין מיטן דערינען?

(עס הערט זיך קלאסן אין טיר. נאכמען דערשרעקט זיך פאר דעם באַנזן טומל און קריכט אונטער אונטערן טיש. דוויירע עזנט די טיר, עס לויפט אריין סאלאמאן מיט א פּעקל אין האַנט)

אופטריט סאַלאַמאַן.

סאַלאַמאַן:

גיכער, מאַמע באַהאַלט!

כאאים - לייב:

ר' נאָכמען, וואָס האָט איר זיך דערשראַקן? דאָס איז דאָך אונזער סאַלאַמאַן!

נאכמען: (קריכט ארויס פון אונטערן טיש, שפייט אויס 3 מאל).

איר פאַרשטייט? מיר האָבן דאָ גערעט וועגן אַ פאַגראַם, און איך בין ניט פאַר אייך געדאַכט אַזוי אָנגעשראַקן פון די פוילישע, אז ווי איך דערהער נאָר אַ קלאַפ, רייסט זיך מיר איין האַלבע יאָרן!

כאאים - לייב:

ר' נאָכמען, שפייט אויס דריי מאַל, זאָל אויסגיין צו זייערע קעפ!

כאאים - לייב מיט דוויירע: „גייט אונטער צו סאלאמאנען אין 2-טער זייט)

וואָס איז געשען מיין זון?

סאלאמאן:

נעכטן בין איך געקומען צופארן מיט מיין שוטעף און מיר האבן געבראכט אביסל סכירע, האט מען שוין דערשמעקט און מען האט בוידעק כאמעץ געווען און צוגענומען אלץ, וואס מ'האט גע- פונען, א נעס וואס דאס פעקעלע איז געלעגן בא מיינעם א שאכן.

נאכמען (צו זיך):

איך הער, אז דארטן איז א שטילע שימענעסרע.

(גייט איבער אף 2-טער זייט, זעט זיך און ווערט אנטשלאפן).

סאלאמאן:

נו, וואס הערט זיך מיט מאקסן?

כאאים-לייב:

די „פראווערקע“ איז שוין געווען מיט עטלעכע טעג צוריק און היינט וועט מען וויסן דעם רעזולטאט. ער וועט מיסטאמע באלד אריינקומען.

דוויי רע:

מיר דוכט, אז אף אונזער מאקסן קענען זיי גאר ניט געפינען!

כאאים-לייב:

און איך פארקערט, איך שרעק זיך זייער, האלואאי זאל זיין גוט. איך האב מוירע, אז די רויטע טאוולען וועלן אויך ניט העלפן!

סאלאמאן:

אז איך פארשטיי גלאט ניט, וואס איז דא פאראן וואס צו שרעקן זיך, אויב אפילע שוין יע ארויסווארפן, איז אויך אן סאקאנע: איז אויס קאלע און ווייטער מויד! וואס איז, דער גרויסער אידעאליסט וואס ער איז געווען? ער וועט דאס ניט קענען אריבערטראגן?

כאאים-לייב:

דאס איז אפילע ריכטיק, קיין איבערגעגעבענער קאמוניסט איז ער קיינמאל ניט געווען, און פונדעסטוועגן אויב מען וועט אים ארויס- ווארפן, איז גאר ניט פריילעך!

דוויי רע:

וואס הייסט „אויס קאלע און ווייטער מויד?“ ערשטנס איז דאך די

שטעלע. עפעס א קלייניקייט אזא שטעלע, אזא שאלאוואניע! און צווייטנס איז דאך די כארפע, איך וועל דאך ניט קענען אט דעם ויסן שאכן אונזערן, אט דעם שושצאק, קוקן גלייך אין די אויגן אריין!

כאאים-לייב:

שא, אט דאס מוז זיין מאקס!

אופטריט אגענט פון האמפין

אגענט:

דא וואוינט גאלדמאן? (ניט איבער א סאוועסכקע, סאלאמאן ליענט פאר זיך).

דוויי רע:

נו, וואס איז דאס, עפשער גאר דאלארן פון אמעריקע?

סאלאמאן:

קיין דאלארן איז דאס ניט, דאס איז טשערוואנצעס.

כאאים-לייב:

וואס הייסט טשערוואנצעס? פון וועמען טשערוואנצעס?

סאלאמאן:

דאס מוז מען ביז דעם פינפטן אריינטראגן פאר דעם צווייטן

האלב יאר „פאדאכאדני נאלאג“!

דוויי רע: (שרייט)

איך האב אבער געזאגט, אז מען דארף אפגעבן דעם הויף אין

קאמכאז, זאלן זיי זיך ווערן מיט אים.

כאאים-לייב:

אבער וואס שרייטסטו? מיר דאכט, אז אויב מען וועט ארויסווארפן

מאקסן פון פארטיי, וועט זיין א ביסעלע ערגער ווי פאדאכאדנע,

נארישע אידענע!

סאלאמאן:

נישקאשע! מען האט גרעסערע העלדן ווי מאקס ארויסגעווארפן!

כאאים-לייב: (גייט איבערן שטוב).

אז איך פארשטיי גלאט ניט דעם סייכל דערפון, נעמען אינטע-

לעגענטע מענטשן און אַרויסוואַרפן, און פראָסטע ארבעטער
טשעפעט מען גאָר נישט!

ס אָל אַ מאָן:

וואָס עפעס מען טשעפעט נישט! אָט ווייט איך עטלעכע פאָקטן,
וואָס אליין זיינען זיי ארבעטער און מען האָט זיי אויסגעשלאָסן
דערפאַר, וואָס זיי האַלטן נאָך פון אידישקייט.

דו ווירע:

צוליב אידישקייט? זעסטו כאַאים-לייב, דערפאַר דאַרף גראָד
מאָס נישט מוירע האָבן, ווייל פון בריס ווייט דאָך קיינער נישט,
פייסאָך איז ער דאָך מער נישט געווען באַ אונז ווי צו די סדאָרים
אליין, און אַ גאַנץ פייסאָך איז ער דאָך אַפילע פאַרביי שטוב
נישט געגאַנגען.

(עס הערט זיך קלאַפן).

כאַאים-לייב:

אָט דאָס מוז זיין מאָקס!

(פרייז-טרעגער גיט איבער אַ ברייז).

דו ווירע:

דאָס מוז זיין פון אונזער בערטעטשקען, לייען סאלאמאָן!

ס אָל אַ מאָן (לייענט)

טייערע עלטערן! איך קען אייך סאָאָבשצאָיען, אז מען האָט מיר
אויסגעטשישצט פון אונזערע טעטעס, ווייל איך בין א טאָכטער
פון א „ניע טרודאָוואי עלעמענט“. נאָר איך קען אייך איזוועש-
צאָיען, אז מיר האָט זיך אודאָיעט באַקאָנען זיך מיט א מאָלאָדאי
טשעלאָוויק, ער איז זייער אן אינטעליגענטער גאָספאָדין. שרייבט
מיר טשטאָ סלישנאָ מיט מאָקסן? אייער טאָכטער בערטעטשקא!
געלט קענט איר שיקן פאַ נאָוואָמו אַדרעסו.

כאַאים-לייב:

אָט איז א צייטעלע! א „ניע טרודאָוואי עלעמענט“ איז באַ זיי
געוואָדן טרייף ווי כאַזער!

דו ווירע:

זאָל איך מער קיין צאָר נישט האָבן! אף קאָפּאַרעס דאַרף איך

האָבן דעם אונזערע טעטעס. אבי אַדאָנק גאָט זי האָט געקראָגן א
כאַסן!

(עס הערט זיך קלאַפן)

אַלע:

אָט דאָס מוז שוין געוויס זיין מאָקס!

אופטריט אַרימאָן.

אַרימאָן:

שיינקט אַ שטיקל כאַלע אף שאַבעס! גאָט זאָל אייך געבן געזונט
מיט פאַרנאָסע!

אַלע:

טפו !!! (דער ארימאָן דערשעקט זיך, אָ=)

כאַאים-לייב:

מען לאָזט דאָך נישט רוען! מען לאָזט דאָך נישט איינזיצן!

דו ווירע:

עס פעלן דאָך אויס אַ גאַנצע וואָך די שלעפער, איז נאָך שאַבעס
אויך! פון אלע זייטן רייסט מען: קאָמכאָ, קאָמפין, מען דאַרף
דאָך האָבן דעם מוילעכס אויצרעס!

ס אָל אַ מאָן:

אַז ווער בעט אייך אלע וויילע עפענען די טיר, זעצט זיך אוועק
און זיצט!

(אלע זיצן און שוויגן. מען קלאַפט ווייטער אין טיר. אלע שוויגן. מען קלאַפט
שטארקער.)

כאַאים-לייב:

דאָס מוז אוואָדע זיין מאָקס?

דו ווירע:

דאָס איז געוויס ער!

ס אָל אַ מאָן:

איר הערט דאָך, אַז דאָס איז מאָקס!

(מען עפנט די טיר)

אופטריט מאַקס.

(ער לויפט אריין מיט א פאַרטפעל אונטער דער האַנט, א צוטומלטער
און בלייבט שטיין באם טיש.

כ א א י מ - ל י י ב :

מיין זון, די אונטערשטע שורע?

ד ו ו י י ר ע :

מוטשע אונז ניט, זאָג!

ס א ל א מ א ן !

יע, אָדער ניט?

א ל ע :

וואָס האָט מען געזאָגט?

מ א ק ס :

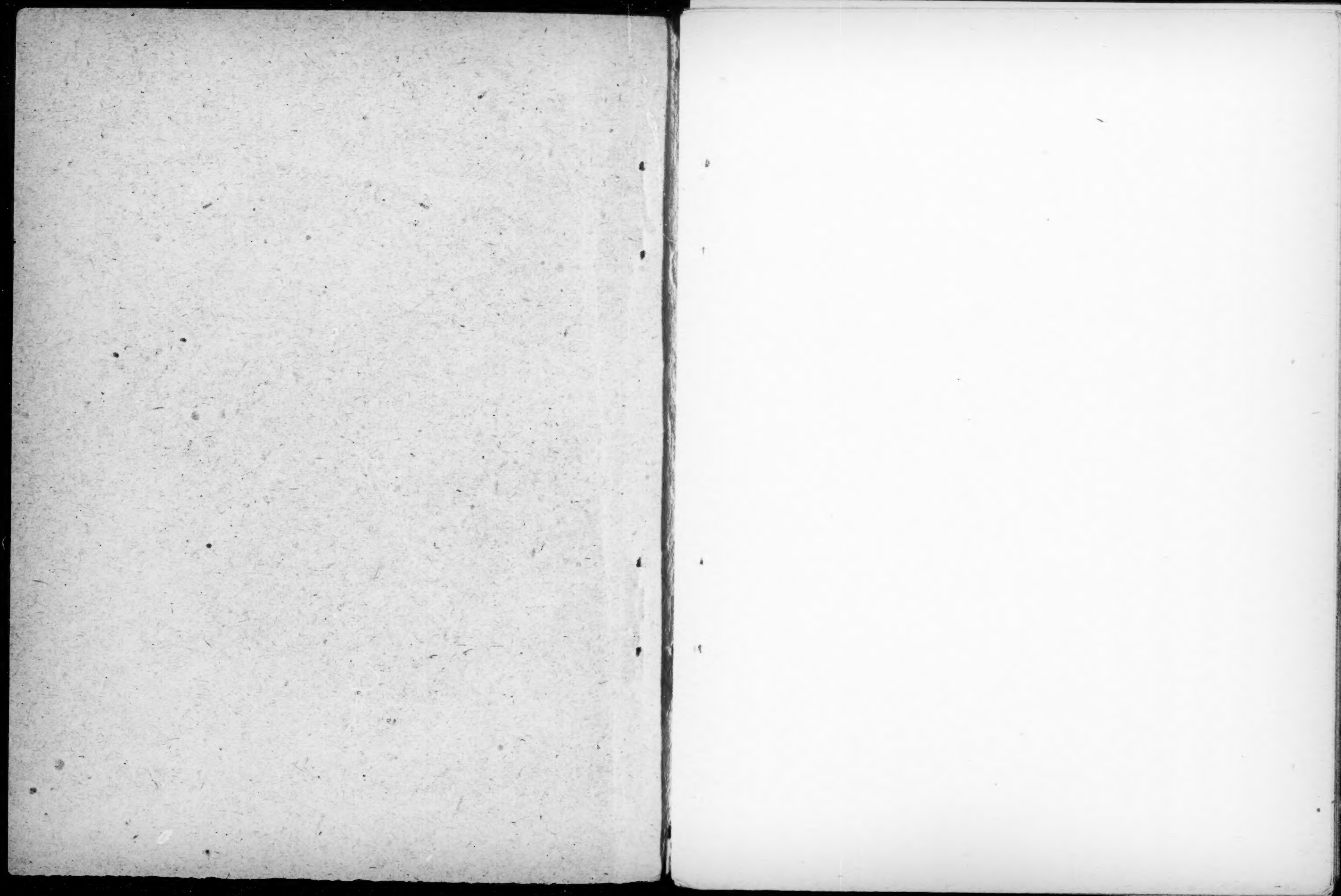
„ניע גאָדיען“!

נ א כ מ ע ן :

(אין דער צייט כאַט זיך אוף אין גייט צו צו מאַקס; אין גיט עס די האַנט)

גוט שאַבעס!

(ס א ר ה א נ ג.)

פרייז 40 ק.

אויסשליסליכער פארקויף אין פיכער-לאגער
פון דער וויסרוסלענדישער אפטיילונג

„שול און בוך“

מינסק, לענינס גאס 26.